د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او
درسي کتابونو د تالیف ریاست

پښتو

څلورم ټولګی

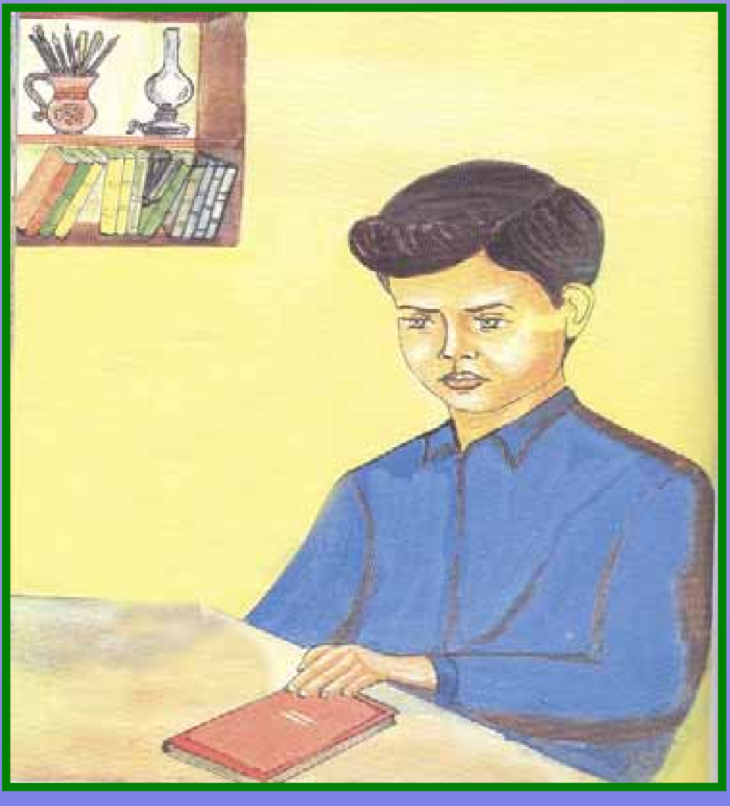

د چاپ کال: ۱۳۸۸ هـ . ش.

د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او
درسي کتابونو د تالیف ریاست

پښتو

څلورم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۸ هـ . ش.

د کتاب د تألیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستیال امین الله نژند د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف رئیس.

تایید او مطالعه:

ملي شورا

– د ولسي او مشرانو جرگو د دیني چارو، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

– پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

علومو اکاډمي:

– سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱. ډاکټر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
۲. الحاج عبدالاحد غزنیوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکی.
۳. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارگر د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۴. دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۵. د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو د یپارتمنټ آمر.
۶. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست دیپارتمنټ غړی.

انځورگران: نفیسه پوپلزۍ او محمد غالب الله یار.

د محتویاتو، دیني، فرهنگي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:

– دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
– محمد آصف ننگ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

– دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ساینس مرکز او د خپرونو مرستیال. دکمېټې رئیس
ـ محمد صدیق پتمن د پوهنې وزارت تدریسي مرستیال. غړی.
ـ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر گلستانی د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف رئیس. غړی.

بسم الله الرحمن الرحيم

پیغام

د لوی خدای (ج) شکر ادا کوو چې زموږ د مجاهد ملت دکلکې ارادې، بېدریغه قربانیو، د ملګرو ملتونو او د نړۍ د بشردوستو هېوادونو د نیکو هلوځلو په پایله کې په هېواد کې سراسري سوله او مشروع سیاسي نظام ټینګ شو او له جګړې څخه را پیدا شوی څوکلن کړاو یې پای ته ورساوه. د افغانستان اسلامي جمهوریت او په سر کې یې جلالتمآب حامدکرزی د واکمن وګړنیز نظام له پیل څخه ملي سترو مـــوخو تـه د رسېدو پـه هیلـه د هېـواد د بیارغــاونې او پراختیا پـه ټولـو برخـوکې د نـوو پروګرامونو تګلاره پیل کړې ده. د ښوونې او روزنې په برخه کې او د معارف د نوي کېدو او غوړېدو په لاره کې هڅې، د ملي یووالي، متمدنو، رښتینو او د پیاوړو مسلمانانو په توګه د نوی ځوان نسل د روزنې په برخه کې د دغه جلالتمآب زیات ملاتړ او زړه سواندې لارښوونې چې تر تطبیق لاندې دي د ډېرې درناوي وړ دي.

دپوهنې وزارت دهغو لارښوونو او نوښتونو له جملې څخه چې دافغانستان دپوهنې د بیارغاونې په لاره کې یې ترلاس لاندې لري، د تعلیمي نصاب د پرمختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست ته دنده ورکړې ده چې له یوې خوا د ښوونځیو د لوست دکتابونو دکمښت او نشتوالي ستونزه لرې کړي او له بل پلوه د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت د علمي او فرهنګي پالیسۍ اوموخو په رڼا کې د داسې واحد تعلیمي نصاب په ترتیبولو بوخت شي چې د هېواد اوسنیو او راتلونکو اړتیاوو ته ځواب ووايي. زموږ نوی تعلیمي نصاب چې د افغاني ټولنې له غوښتنو او نړیوالو معیارونو سره عیار شوی، موخه یې د هېواد د بچیانو اسلامي اوعلمي روزنه اوزده کړه ده چې په نتیجه کې یې دپوهنې د زده کوونکو، ماشومانو، تنکیوځوانانو او ځوانانو په ذهن کې سالم تفکر پیاوړی او هغوی د نوي پوهې له ارزښتونو سره آشنا کوي. زموږ د هېواد ځوانان باید متدین مسلمانان، هیوادپال، بشرپال او د پوهې او کمال پر ګاڼه سمبال انسانان وروزل شي ترڅو د علومو د پرمختیا او معاصر تمدن له پرمختګ سره اشنایي ترلاسه کړي او په ټینګ هوډ سره له هغو نوو او مثبتو بدلونونو څخه چې رامنځته شوي دي ګټه واخلي. دنوی افغانستان او د یوې سوکاله ټولنې د جوړونې په موخه د ساینس او تکنالوژۍ له بدلونونو سربېره باید د انساني علومو له بنسټونو، د بشري حقونو د ساتنې، سولې، هېوادپالنې، ملي یوالي، د استوګنې د سالم چاپېریال د ساتنې اوسوله ییز ګډ ژوند څخه خبر وي. د جهل له تورتم او د مخدره توکو له تولید او قاچاق سره مبارزه د خپلوزده کړوپه سرکې په پام کې ونیسي.

مونږ له رښتینو، زړه سواندو اوتجربه لرونکو ښوونکو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په تطبیق کې د هېواد د بچیانو د زده کړې او روزنې سترمسؤلیت پر غاړه لري او دغه راز د هېواد د پوهنې د برخې له نورو علمي، فرهنګي شخصیتونو او پوهانو څخه هیله لرو چې د خپلو رغنده نظرونو او وړاندیزونو په وړاندې کولو سره زموږ له لیکوالو سره د درسي کتابونو په لیکلو او پیاوړي کولو کې مرستې وکړي. په همدې ډول له تمویلوونکو هېوادونو او درنو سازمانونو (د امریکا د متحده ایالتونو د نړیوالې پراختیا اداره، دانیدا، یونیسف، نړیوال بانک اویونیسکو)څخه چې دکتابونو په تالیف او چاپولوکې یې د پوهنې له وزارت سره مادي اوتخنیکي مرسته کړې ده مننه کوو. له ټولو ګرانو زده کوونکو، درنو ښوونکو او محترمو میندو پلرونو څخه هیله کوو چې د درسي کتابونو په ښه ساتنه کې خپله مرسته ونه سپموي.

فاروق وردک

دافغانستان داسلامي جمهوریت دپوهنې وزیر

د کتاب لړلیک

عنوانونه	مخ
ځلورم ټولګي ته ښه راغلاست	۱
نعت	۳
د علم زده کړه	۵
انسان	۷
بې پروايي	۹
ملالۍ	۱۱
کیسه	۱۴
د لمر ارزښت	۱۶
اوښ خبرې کوي	۱۸
بحري حیوانات	۲۰
میرویس نیکه	۲۲
د کور پاک ساتل	۲۴
د ځنګلونو ګټې	۲۶
د ډبرو سکاره	۲۸
د تمباکو زیانونه	۳۰
نوکانو ته پاملرنه	۳۲
حضرت عمر فاروق(رض)	۳۴
ګلان	۳۶
د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه	۳۸
راډیو	۴۰
د ژرندو ډولونه	۴۲
کاغذ او ګټې یې	۴۴
د لویانو خبرې	۴۶
سپینه ادې	۴۸
جرګه	۵۰
کیسۍ	۵۲

عنوانونه	مخ
د پلونو ارزښت	۵۶
د بخار ماشين	۵۸
احمد شاه بابا	۶۰
خواږه شيان	۶۲
زموږ ورځني خواړه	۶۴
ربښتيا ويل	۶۶
سخاوت	۶۸
د مور خدمت	۷۰
نوم	۷۲
د چاپ صنعت	۷۴
د مفرد او جمع نوم	۷۷
همت	۵۴
نيکي کول	۷۹
متلونه	۸۱
د نوم ډولونه (خاص نوم)	۸۳

عنوانونه	مخ
وزر ماتی مرغه	۸۵
د زغم ښيګڼې	۸۷
د ناروغۍ ليک	۸۹
د اړتيا ليک	۹۱
څه چې وايې هغه به اورې	۹۳
افغانستان	۹۵
عام نوم	۹۷
کليوالي ژوند	۹۹
بشري ټولنه	۱۰۱
ضمير	۱۰۳
صفت	۱۰۵
مبتدا او خبر	۱۰۷
بی زحمته راحت نشته	۱۰۹
عدد	۱۱۱

لومړی لوست

څلورم ټولګي ته ښه را غلاست

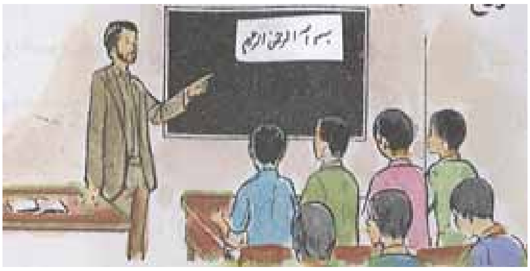

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ويې ليکي دکتابونو د ساتلو وړتيا پيدا او په دې و پوهيږي چې دلوستلو او ليکلو څخه مخکې د بسم الله الرحمن الرحيم ويل زموږ د بريالیتوب سبب ګرځي.

پوښتنې:
- کله چې په ټولګي کې غواړو په لوست پيل و کړو څه بايد ووايو؟
- که غواړئ چې کتابونه مو ژر زاړه نه شي نو څه بايد وکړئ؟

د ټولګي د پيل لومړی ورځ وه. زده کوونکي په وار هر يو ټولګي ته ننوتل او دسلام په اچولو سره په خپلو ځايونو کېناستل. د روغبړ څخه وروسته ښوونکي داسې وويل: ګرانو زده کوونکو ! څلورم ټولګي ته ښه راغلاست،خوشحاله يم چې سږکال هم تاسې په خپله زده کړه کې زيار او کوښښ و کړئ ترڅو بريالي شئ. بيا يې له دوی څخه هيله وکړه چې تختې ته و ګوري. ټولو تختې ته وکتل. ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه ليکل شوي دي؟
زلمي لاس پورته کړ او ويې ويل: (بسم الله الرحمن الرحيم) ليکل شوی دی ښوونکي وويل چې ډېر ښه، او خپلو خبرو ته يې داسې دوام ورکړ. خوږو زده کوونکو! تاسې پوهېږئ چې موږ دخپلو کارونو لکه د درسونو لوستل ، ليکل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورکارونه، د لوی او مهربان خدای (جل جلاله) په نامه پيل کوو، نن چې ستاسو د لوست د پيل کولو لومړۍ ورځ ده ، خپل لوست د لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) په نوم سره پيل کوو. هيله ده چې لوی او بخښونکی خدای (جل جلاله) موږ ته دا توان را په برخه کړي چې خپلې زده کړې په ښه توګه ترسره کړو. وروسته يې دپښتو د څلورم ټولګي کتابونه چې نوي چاپ

شوي وو دوی ته وو یشل او ویې ویل: یوه خبره مو هېره نشي هغه داچې خپل کتابونه ښه وساتئ چې خیرې او ژر زاړه نه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې لومړی دبسم الله الرحمن الرحیم د ګټو په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړي او هغوی دې وهڅوي چې دلوست لوستل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورښه کارونه دبسم الله الرحمن الرحیم په ویلو باندې پیل کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې له یوبل سره دبسم الله الرحمن الرحیم د ګټو په هکله خبرې و کړي او بیا دې هر زده کوونکی دټولګي مخې ته را شي او د بسم الله الرحمن الرحیم دګټو په هکله دې لنډې خبرې و کړي.

٣. زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلو کتابچوکې په لنډو جملوسره وکاروي.
زیار(کوښښ)، پیل (شروع)

۴. په لاندې جملو کې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ!
دټولګي دپیل............ وه.
زده کوونکي په وار هر یو ټولګي ته ....
- ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه ....دي ؟
- ټولوپه یو غږ ځواب ورکړ ، چې .... لیکل شوي دي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول ؟
- نوې کلمې یې په جملوکې و کارولې؟
- زده کوونکي پوه شول چې دلوست دلوستلو، د ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او داسې نور کارونه دبسم الله الرحمن الرحیم په ویلو سره ډېرثواب لري او بریالتوب مو په برخه کیږي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست مطلب په څوکرښو کې ولیکي.

دوهم لوست

نعت

موخه: د پیغمبر ستاینه او د دغه نظم سم لوستل او د نویو کلمو په معنا پوهېدل دي.

پوښتني:

- د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله څه پوهیږئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کیږي؟

که صورت د محمد نه وای پیدا — پیدا کړې به خدای نه وه دا دنیا
کل جهان د محمد په نوم پیدا شو — محمد دی د تمام جهان پیشوا
نبوت پر محمد باندې تمام شو — نه شته پس له محمده انبیا
که صورت یې آخرین دی پیدا شوی — په معنا کې اولین دی تر هر چا
محمد د ګمراهانو رهنما دی — محمد دی د ړندو د لاس عصا
که ړناده پیروي د محمد ده — ګنهٔ نه شته په جهان بله رڼا
محمد د بېچاره و چاره ګردی — محمد دی هر دردمن لره دوا
خدای یې مه ګنه بېشکه چې بنده دی
نور یې کُل واړه صفات دي په رښتیا

رحمان بابا

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دنعت متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دنعت مطلب په نثر واړ وي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار دمتن لوستل شوې برخه،دکتاب له مخې په مناسب آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووايي.

۳. د لاندې لغتونو معنا دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پیشوا________	چت
نبوت______	پیغمبران
انبیا ______	پیغمبري
عرش _____	څوکۍ
کرسي _____	لارښود
فاسق _____	بدکار
پارسا _____	پرهیزګار

ارزونه:

- زده کوونکي شعر سم لوستلی شي؟
- د نعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- د نعت مطلب نوروته ویلی شي؟
- د نویولغتونو په معنا پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

دریم لوست

دعلم زده کړه

موخه: دمتن لوستل، لیکل، دعلم او پوهې د زده کړې په ارز ښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- موږ ولې د علم زده کړه کوو؟
- تاسو دهغو خلکوچې علم او پوهنه یې زده کړې وي او دبې علمه خلکوترمنځ کوم توپیر کولی شئ؟
- تاسې ابوریحان پېژنئ؟ هغه څوک و؟

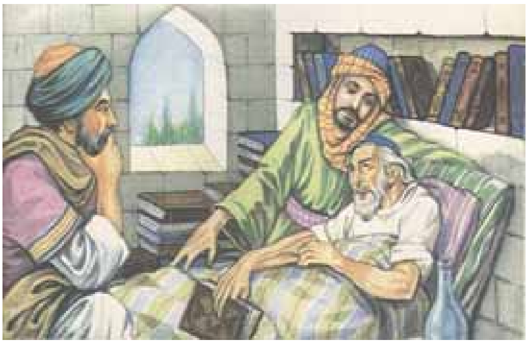

یوسپین ږیری سړی د مرګ په حال په بستره کې پروت و. یوه ورځ د ده یو هوښیار او عالم ملګری دده پوښتنې ته ورغی. ناروغ سړي خپل ملګري ته وویل، دهغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا څخه کوم معلومات غوښتی وو؟ هغه ملګري ورته وویل: ته خو اوس سخت ناروغ یې خدای (جل جلاله) خبردی که جوړشې! نو ددې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شی نه وي.

ده ورته وویل: دابه بهتره وي چې پوه مړشم نه چې ناپوه او بل تا نه دي اوریدلي چې محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي ((دعلم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده.))

دا سپین ږیری ابوریحان البیروني و . چې ډیر علمي آثارله ده څخه را پاتې او نومونه یې دادي: د ستورو پېژندل، طبابت، ریاضیات، تاریخ، جغرافیه، د

درمل پېژندل د ملتونو ادب او دودونه چې اوس هم دنړۍ په زياتو برخو کې ورڅخه خلک ګټه اخلي. دانوميالی پوه دژوند ترپای پورې دپوهې په زده کړه بوخت و.

ښو ونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست عنوان په تخته وليکي .
- ښوونکی دې متن ولولي، د علم د زده کړې په ارزښت او ګټودې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بيا دې دهر ګروپ څخه يو تن دلوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځايونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې وليکي.

پوه ،جوړ، ده، ناپوه ، درمل، ابوريحان البيرونی ناروغ، پوښتنه، را پاتې

دابه بهتره وي چې............... مړشم.
له خپل ملګري څخه يې ....وکړه.
ددې موضوع .... په تاته څه ضروري شی نه وي .
دعلم زده کړه پرمسلمان له زانګوڅخه ترګوره فرض........
داسپين ږيری................. دی.
چې د بر علمي آثارله ده څخه .... دي.

۳. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

جوړ ، روغ، علم، پوهه

۴. پوښتنې:

- ابوريحان البيروني له خپل ملګري څخه دڅه شي پوښتنه وکړه اوهغه څه ورته وويل ؟
- محمد (صلی الله عليه وسلم) دعلم د زده کړې په هکله څه فرمايلي دي ؟
- د ابوريحان البيروني څخه کوم علمي آثار را پاتې دي ؟ نومونه يې واخلئ ؟

ارزونه:

- زده کوونکی متن سم لوستلی شي ؟
- دلوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولی شي؟
- زده کوونکي دعلم د زده کړې په ارزښت وپوهېدل ؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملوکې وکاروي .

علم ، آثار ، ناروغ ، زده کړه.

ځلورم لوست

انسان

موخه: د متن سم لوستل، ليکل د انسان دارزښت اواهميت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- آيا ويلی شئ چې د انسان او حيوان ترمنځ څه توپير دی؟
- انسان د څه شي په واسطه لوستل او ليکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله) انسان د يو عقل لرونکي موجود په توګه پيدا کړی دی.
انسان د عقل او فکر په واسطه کولی شي لوستل او ليکل زده کړي، پوهه او معلومات ترلاسه کړي، ځکه نو موږ وايو چې انسان يو داسې موجود دی چې عقل، فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله) انسان په ډېر ښک ښايسته صورت او جوړښت سره پيدا کړی دی.
عقل او فکر انسان ته پر نورو ښارويو او ژويو فضيلت ور په برخه کوي. عقل د انسان د پرمختګ سبب ګرځي. انسان کولی شي چې د نورو ښارويو په څېر خواړه وخوري، او حرکت وکړي خو د عقل او فکر په واسطه د انسان او حيوان ترمنځ توپيرونه موجود دي.

- آيا انسان کولی شي چې دهوسۍ، آس، پړانګ په څېر چابک وځغلي؟
- آيا انسان کولی شي چې دکب په شان تر اوبو لاندې ژوند وکړي؟
- آيا انسان کولی شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پوښتنو ځوابونه روښانه دي چې انسان دغه کارونه نه شي کولی، خو وې کړای شول چې موټر، الوتکه اوداسې نور شيان جوړ کړي چې تر هوسۍ، آس او پړانګ ګړندي وي.
انسان وکولی شول چې کښتۍ جوړه کړي چې په سمندر کې حرکت وکړي پس دا ټول شيان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د ښیګڼو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندې کړي.
- لغتونه دې پر تخته ولیکي او معنا دې کړي.

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي.

۲. زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله یو د بل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د انسان او حیوان د توپیر په هکله نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

۳. زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسان او حیوان د توپیر په هکله څو جملې ولیکي.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

څارویو: حیواناتو

ذکاوت: هوښیارتیا

فضیلت: اوچتوالی، بهتري

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن د مطلب په هکله خبرې کولی شي؟
- د انسان او حیوان د توپیر په هکله جملې لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسان د پوهې په باره کې څو کرښې ولیکي.

پنځم لوست

بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، دبې پروايي په هکله معلومات او بې پروايي څخه د ځان ژغورلو په ښيګڼو باندې پوه شي.

پوښتنې:

- ستاسو په فکردلامبو وهلوله پاره بايد له څه ډول او بو څخه کار واخلو؟
- که چېرې سړی په چټلو او بوکې ولامبي څه به پېښ شي ؟

اجمل يو بې پرواهلک و. هروخت به يې د ناپاکو او بو په ځايو نو لکه ډنډ او ويالوکې لامبووهله . يوه ورځ چې دی له ښوونځي څخه رخصت شواو په کورکې يې ډوډۍ و خوړه بياد لوبو له پاره دباندې ووت . داجمل کورته نږدې يوه لويه ويالـه روانه وه .دغـه ويالـه چې دکليو او کـورو نـو پـه منځ کې تېـره شوې وه دکلي اوسېدونکو به دمېوو پو ټکي او خځلې ورا چولې. له دې کبله ددغې ويالې اوبه ډېرې چټلې اونا پاکه وې. دکلي هلکانو به پکې لامبل. اجمل پرته له دې چې ددغو ناپاکو او چټلو اوبو زيان ته پاملرنه وکړي خپل کالي يې وايستل اوپه لامبو وهلويې پيل وکړ. څو شېبې وروسته بيا انځرګل او بادام ګل چې داجمل ټولګيوال وو په لاره تېرېدل ګوري چې اجمل په ويالـه کې لامبي، په دې وخت کې بادام ګل خپل ملګري انځر ګل ته وويل: اجمل ته وګوره چې په چټلو اوناولواوبوکې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوکې لامبووهل روغتياته ډېر زيان رسوي او دخطرسره يې مخامخ کوي.

هغـوی دواړه ډېـر خواشـيني اوخپـه شـول . خـو ځانونـه يـې اجمـل تـه ونـه ښـودل. کلـه چې اجمل دلامبو وهلو څخه خلاص شو اوکورتـه ولاړ نودشـپې وربانـدې سـخته تبـه راغله. ټوله شپه يې دناروغۍ له کبله په ويښه تېره کړه. مور او پلار او د کـورنۍ نـور غړي يې ډېرخپه وو.

سهار و ختي يې روغتون ته بوتلو او د درملنې لاندې يې ونيو. د زيات كړاوله ګاللو څخه څو ورځې وروسته روغ شو ټولګيوال يې چې د هغه له ناروغۍ څخه خبر شول د اجمل د ليدو له پاره كورته ورغلل. هغه ډېر ډ ګرشوی و. ورېښمين او نور ټولګيوالو يې وروسته له روغبړ څخه هغه ته وويل: وروره! دا ناروغي ستا د بې پروايۍ اونا پوهۍ پايله ده. موږ اوتاسو ته ښوونكي ويلي و چې هېڅكله په ناولو اوبوكې مه لامبئ چې د ناروغۍ لامل ګرځي. اجمل چې داخبرې واورېدې له ځان سره يې ژمنه وكړه چې بيابه هېڅكله په چټلو او نا پاكو او بوكې نه لامبم.

ښوونكي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- دلوست دمطلب په هكله معلومات وړاندې كړئ.

د زده كوونكو فعاليتونه:

۱. متن دې په ګروپونوكې په لوړآواز ولولي.
۲. د متن مطلب دې دكيسې په توګه د هرګروپ يو تن په خپله ژبه نورو ټولګيوالوته ووايي.
۳. دلاندې كلمو متضاد شكل پيداكړئ او دكلمو ترڅنګ يې په خپلو كتابچو كې وليكئ .

ناپاكو: پاكو نږدې: __________ روغتيا: __________

دباندې: __________ زيان: __________ خواشيني: __________

ارزونه:

- آيا زده كوونكي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی دمتن په مطلب پوه شول؟
- زده كوونكي دلوست مطلب دكيسې په توګه خپلوټولګيو الوته ويلی شي؟
- د وركړل شويو كلمو ضد يې پيدا كړای شو؟

كورنۍ دنده:

لاندې كلمې په خپلو كتابچوكې په جملوكې وكاروئ!

ناولواوبو- خځلې- روغتيا- وياله- ډنډ

شپږم لوست

ملالۍ

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلی شي، ولیکلی شي. ملالۍ و پېژني او په متن کې لنډۍ په نښه کړي .

پوښتني:

- ایاتاسې دهېواد د ملي قهرمانو ښځو د څو تنو نومونه اخیستی شئ؟
- څه فکرکوئ چې ملالۍ څوک ده؟

یــوه ورځ د تاریــخ ښــوونکي پــه ټــولګي کــې د څـو ملـي اتلانـو پـه اړه خبـرې کـولې او د هغـو نو مونـه یې پـه تختـه لیکـل. پـه دې وخت کې اېمـل لاس پورتـه کـړ اولـه ښـوونکي څخـه یې وغوښــتل چــې د ملالــۍ پــه اړه معلومــات و ړانــدې کــړي. ښــوونکي و ویــل: ګرانـو زده کوونکـو! ملالـۍ زمـوږ دهېـواد یـوه ملـي نـامتواو زړه وره مېـرمن وه. کلـه چـې انګریزانـو زمـوږ پـه هېـواد یرغل وکړ او غوښتل یې چې ویې نیسي. زمـوږ مسلمان هېـواد پـالـه افغانـان د انګریزانـو ددې موخې نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره را غونډ شـول او د مقـابلې تیـاری یـې و نیـو. انګریزان کله چې د میوند دښتې تـه را ورسیدل نو پـه نویـو وسلو بانـدې سمبال و خو زمـوږ د هېـواد زړه ورو افغانـانو د ډېـرو سـاده شـیانو لکـه یـوم، تبرونـو او داسـې نـور، پـه لاس دمیونـد دښتې تـه ورغلـل. پـه دې وخت کـې هـوا ډېـره تـوده وه او د اوبـو چینـې او کـار یزونـه دښـمنانو نیولې وو. افغانان دخپلې خاورې دآزادۍ لـه پاره پـه ډېر زړه و رتـوب جنګېـدل. نژدې و چـې لـه

ماتې سره مخامخ شي. په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په لاس کې د خپلو هېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور روانه شوه او په لوړ آوازيې داسې وويل:

که په میوند کې شهید نه شوې
خدا یږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

ددې غږ په اورېدو سره دافغانانو احساسات راوپارېدل او په دښمن یې خونړی یرغل وکړ. هغوی یې تارومار کړل او بری یې ترلاسه کړ.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې په تخته ولیکي او معنادې کړي .
- دملالۍ په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډۍ دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولو لي.

۲. لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو يې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

اتلانو – قهرمانانو

یرغل – حمله

چمتو– تیار

ډګر – میدان

۳. په خپلو کتابچو کې ولیکئ چې لاندې لنډۍ چا او د څه له پاره ویلې ده؟

که په میوند کې شهید نه شوې
خدا یږو لالیه بې ننګۍ له دې ساتینه

۴. پوښتنې:

- انګرېزانو د څه له پاره زموږ په هېواد یرغل و کړ؟
- مېرمن ملالۍ په کوم وخت کې بیرغ په لاس کې و نیو؟ او ولې یې ونیو ؟
- ملالۍ کومه لنډۍ په لوړ آواز ویلې وه . او ولې یې ویلې وه ؟

۵. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ملالۍ زموږ دهېواد ملي او زړه وره ________ وه .

هغه وخت چې زموږ په هېواد __________ یرغل وکړ.

غوښتل یې چې زموږ خپلواک هېواد __________.

سره له دې چې دښمن په نویو _______ سمبال و .

افغانان دخپلې خاورې د __________ له پاره په ډېر زړه ورتوب _____.

په دې وخت کې ملالۍ بیرغ په _____ کې دخپلوهېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور

___________ شوه .

ارزونه:

- زده کوونکي متن لو ستلی شي ؟
- د ملالۍ په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ویلی شي ؟
- نوي لغتونه په جملوکې کارولی شي ؟
- لوستل شوې لنډۍ یې په یاد زده کړه؟ مطلب یې په نثر اړولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړې ؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډ و جملوکې وکاروئ!

ملالۍ – افغانان – انګرېزان – مېوند

اووم لوست

کیسه

موخه: چې زده کوونکي کیسه ولولي، ویې لیکي، دکیسې په مطلب پوه او مترادفې کلمې په متن کې په ګوته کړي.

پوښتنې:

- د کدو او چارمغز (غوز) د توپیر په هکله څوک خبرې کولی شي؟
- آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده وي خپلو ټولګیوالو ته یې ووایئ؟

یوه ورځ یو سړي د غنمو پنډ په شا کړی و، چې د هر سترې شو نو دچارمغز دونې لاندې یې دمه وکړه او پنډ یې په خپله خواکې کېښود. د چارمغز د ونې ترڅنګه یو پټی و په دې بڼ کې دکدو یو بوټی و چې د هر غټ کدویې نیولی و . سړي چې په بوټي کې کدو اوپه ونه کې د چارمغز دانې ولیدلې نو ویې ویل: عجیبه دا ده چې هغه وړوکي بوټي دومره غټ کدو او دې لویې ونې دومره کوچنې چارمغز نیولي دي. پکار خوداوه چې چارمغز دکوچنې بوټي اوکدودلویې و نې حاصل وای . له دې وروسته یې سرپه خپله امسا کېښود چې دمه وکړي. ناڅاپه په دې وخت کې یې په سر یوشی راولوید. ګوري چې دا دچارمغز دانه وه. په دې وخت کې د سړي فکر بدل شواو ځان سره یې وویل: الحمدالله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خو به یې را ایستلي وای!

ښوونکي ته لارښوونه:

- کيسه په لوړ آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته وليکه! له زده کوونکو څخه وغواړه چې د کلمو څخه په خپله جملې جوړې کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته ځير شه چې کرښه ورلاندې اېستل شوې. له زده کوونکو څخه دهرې کلمې مترادف شکل پوښتنه وکړه!
- د کيسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونوکې د کيسې په مطلب خبرې وکړي. بيا دې دهر ګروپ يوکس دکيسې مطلب په خپله ژبه ووايي.

٣. په متن کې مترادفې کلمې پيداکړئ او دهغه هم معنا په خپلو کتابچوکې وليکئ.

۴. پوښتنې:

- يوه ورځ يو سړي چې دغنمو پنډيې په شا و دچارمغز د ونې لاندې څه کول؟
- دچارمغز ترڅنګه يې دڅه شي پټۍ وليد؟
- سړي د چارمغز او دکدو په هکله له ځان سره څه وويل؟

ارزونه:

- زده کوونکي کيسه سمه لوستلی شي؟
- دکيسې په مطلب پوه شول؟
- نومړې کيسه په خپله ژبه نورو ته ويلی شي؟
- په لوستل شوي متن کې يې مترادفې کلمې پيدا او د کلمو هم معنا بڼې يې وليکلې؟

کورنۍ دنده:

لوستل شوې کيسه په ياد زده کړئ اوخپلو خويندو او ورونو ته يې ووايئ!

اتم لوست

د لمر ارزښت

موخه: د لمر په ارزښت پوهېدل او د لمر څخه په ژوند کې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:

- څه فکر کوئ چې د لمر څخه څه ګټې اخلو؟
- که چېرې د لمر رڼا او تودو خه ځمکې ته را ونه رسیږي، څه پېښږي؟

لمر نه یوازې د رڼا او تودوخې سر چینه ده، بلکې د څارویو ، الوتو نکو، غلو، سبو ، مېوو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېر ارزښت لري.

که د لمر رڼا او تو دوخه ځمکې ته را ونه رسیږي . نو انسانان، څاروي، الوتو نکي اونباتات مري . د مثال په توګه د لمرد رڼا او تودوخې د شتوالي په صورت کې غلې، مېوې ، سابه او نور بوټي زرغونیږي. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهیږوچې د انسانانو خواړه له سبو، غلو، مېوو، غوښو، شیدو، هګیو، کوچو او داسې نورو څخه لاس ته راځي. که چېرې بوټي زرغون نه شي اوسمه و ده ونکړي د هغه څخه حاصل نشواخیستلی.

سربېره پر دې د لمر په تودوخه ځینې میکروبونه له منځه ځي . همدا راز نن ورځ زیات شمېر پر مختللي هېواد ونه د اوبو او د خونو د ګرمولو له پاره د لمر له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم برېښنا ورڅخه په لاس راوړي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دمتن عنوان په تخته ولیکي او متن دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دلمر دګټو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوې کلمې دې دتختې په مخ ولیکي او معنادې کړي.
- ښوونکی دې د لوست څو کلمې په تخته ولیکي. زده کوونکي دې وار په وار تختې ته را وغواړي. چې د یوې کلمې مترادفه بڼه د کلمې تر څنګه ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې یو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اوارې کړي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو کړ وپونوکي دلاندې کلمو مترادف شکل له چوکاټ څخه پیدا او بیا دې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچوکې ولیکي.

سرچینه	زرغون	شین،	برق ،
تودوخه	بریښنا	منبع،	حرارت

۳. څو زده کو ونکي دې دلمر د ګټو په هکله یوه یوه جمله ووایي او ښوونکی دې په تخته ولیکي.

۴. دلاندې جملو د تشو ځایونو کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

لمر نه یو ازې دا چې د رڼا او ______ سرچینه ده ، بلکې د ځارویو، الوتونکو، غلو، سبو ، مېوو، او ______ په ژوندانه کې هم ډېره ګټه لري.

همدا را ز نن ورځ زیات شمېر پرمختللي ________ داوبو او دخونو د ګرمولو له پاره د____ له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم ______ ور څخه په لاس را وړي.

ارزونه:

- زده کوونکو دلمرد ارزښت اوګټو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟
- زده کوونکي دلوست متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دکلمو مترادف کلمې پېژني؟
- زده کوونکو د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکا روئ او په خپلو کتابچو کې يې ولیکئ!

لمر - تودوخه - بریښنا - روغتیا

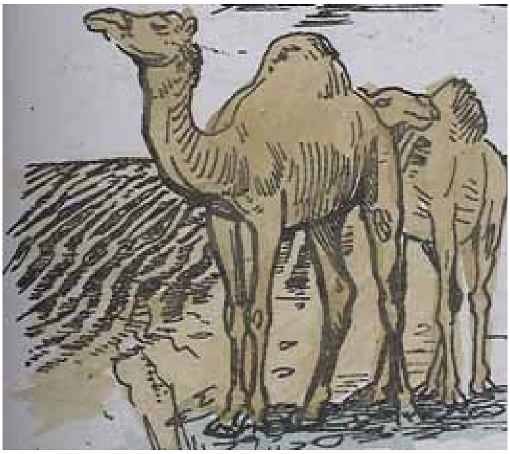

نهم لوست

اوښ خبرې کوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د اوښ د کيسې په ادبي بڼه او د اوښ زور باندې د زده‌کوونکو پوهول دي.

پوښتنې:

- اوښ مو ليدلی دی ويلی شئ چې اوښ څه ډول ښاروی دی؟
- د اوښ په اړوند مو کومه کيسه اورېدلې ده؟

ما چې وينئ کولی شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم، بې له دې چې اوبه وڅښم او يا خواړه وخورم. کله چې په بېديا او دښتو کې تونـد باد ولګېږي او له ځانه سره دوړې په هوا پورته کړي. بيا نو هېڅوک نه شي کولی چې ددغه باد په وړاندې ځان ټينګ کړي او په لار ولاړ شي. خو زه کولی شم چې ددې باد او دوړو ترمنځ خپل تګ ته دوام ورکړم. ښايي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له څښلو او خوړلو څخه مزل وکړم؟ تاسې زما شاته پام وکړئ! يوه راوتلې برخه وينئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدې ځای کې يوه اندازه وازده ده. کله چې زه خواړه ونه خورم، بدن مې له دې وازدو څخه ګټه اخلي او پياوړی کېږي. څرنګه چې لږ خولې کېږم نو له همدې امله لږتږی کېږم.

او بله دا چې زما د پښو تلې پلنې او نرمې دي چې په خاورو کې نه ډوبيږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې اوګڼ بانه لرم، که چېرې يوه سترګه وتړم بيا هم کولی شم چې ووينم او په لاره لاړ شم. زه کولی شم چې خپله پزه بنده کړم له همدې امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوړه زما سترګو او پزې ته نه ننوځي اوس يوه شوئ چې لوی خدای (جل جلاله) زه څه ډول پيدا کړي يم؟

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې زده کوونکو ته متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښوونکی دې له متن څخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن دې څو زده کوونکي په وار سره په لوړ آواز ولولي.

۲. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره څو جملې جوړې کړئ!

(ډېره موده (ډېروخت) پلې (پیاده) پیاوړی (قوی) زغملی شم (تېرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلې برخې ته وایي.

۳. پوښتنې:

- په کیسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه ګټه بیانوي؟
- د خپلو خولو او اوبو په اړوند څه وایي؟
- ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوبیږي؟
- ولې اوښ کولی شي د توند باد او توپان په وخت کې تګ ته دوام ورکولی شي؟

۴. لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

ما چې وینئ . . . شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم.

ښایي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له . . . څخه مزل وکړم؟

تاسې زما ___________ ته پام وکړئ!

یوه راوتلې برخه _________ .

کله چې زه خواړه ونه خورم بدن مې له دې _________ څخه ګټه اخلي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د لوستل شوې کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له کلمو او ترکیبونو څخه یوه بشپړه جمله جوړ ولی شي؟
- پوښتنو ته تر کومه ځایه سم ځوابونه ورکولی شي؟

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کرښې معلومات په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لسم لوست

بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- بحري حيوانات پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ!
- کوم حيوانات هم په اوبو کې او هم په وچه ژوند کوي؟

د ځمکې زياته برخه په اوبو پو ښل شوې ده. په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي. له دغو ژوو څخه ځينې بيا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځينې الوتونکي مرغان.

همدا راز ځينې بوټي هم شته چې د بحر په تل کې ژوند کوي. زياتره کبان او بحري تي لرونکي حيوانات لکه: وېل (whale) د لکۍ په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا ګرځي را ګرځي. د لامبو وهلو په وخت کې له خپلو وزرونو څخه کار اخلي، د ځينو وړوکبانو د غوښو، هډوکو او پوستکو څخه خلک په ورځني ژوندکې ګټه اخلي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د ځمکې زیا ته برخه په اوبو پوښل ____________.

په ملیونونو____ په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

۳. لاندې جملې د متن له مخې د شمیرې په لیکلو سره ترتیب کړئ.

الف: په ملیونونو حیوانات په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

ب: د ځمکې زیاتره برخه په اوبو پوښل شوې ده.

ج: له دغو ژوو ځخه ځینې بیا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځینې الوتونکي مرغان.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ځینې بحري حیوانات یې و پیژندل؟
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د څو بحري حیواناتو نومونه ولیکي او بیا دې د هغو ګټو په اړه څو جملې ولیکي.

يوو لسم لوست

ميرويس نيكه

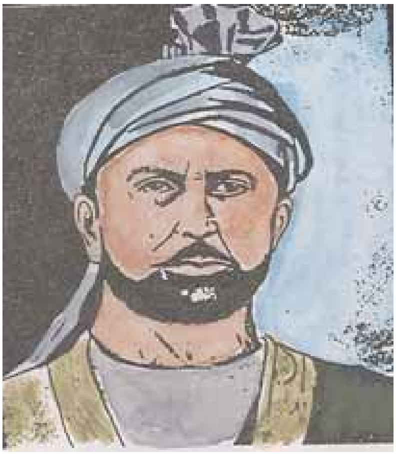

موخه:دمتن سم لوستل، ليكل ، د ميرويس نيکه پېژندل اود هغه دخدمتونو په اړه معلومات .ورکول دي.

پوښتنې:

- ويلی شئ چې ميرويس نيکه څوک دی؟
- ميرويس نيکه خلکو ته د څه شي بلنه ورکړه؟

ميرويس نيکه دافغانانو يو پوه او زړه سوانده مشرو. ده له ټولو افغانانو سره مينه درلوده. دخپل هېواد دخپلواکۍ دګټلوپه اړه يې فکرکاوه. غوښتل يې چې افغانان په يووالي سره ژوند وکړي .

کله چې هغه د حج داداکولو له پاره بيت الله شريف ته ولاړ او بېرته بيا کندهار ته راستون شو نوله خلکو او مشرانو سره يې وکتل. خلکوته يې دخپلو اکۍ دبېرته ګټلو له پاره دپاڅون بلنه ورکړه. ټولو وګړو دهغه مشري و منله.

ميرويس نيکه له خپل مېړني ولس سره يوځای خپل هېواد د پردو له لاس څخه خلاص کړ. دخپلو اکۍ تر ګټلو وروسته يې دهېواد د ودانولو له پاره د قدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکوکې يې ډېر پلويان پيداکړل .

ميرويس نيکه دخپلې واکمنۍ تر پايه ديوملي مشر په توګه کاروکړ. کله چې مړشو خلکوپه ډېر درناوي سره خاوروته وسپاره. دده قبردقندهاردښار په کوکران کې دی.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د تېر لوست پوښتنې وکړي.
- ښوونکی دې د متن لوست ولولي او نوې کلمې دې معنا او بیا دې د میرویس نیکه په هکله د زده کوونکو له سویې سره سم معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې د متن د څو جملو املا زده کوونکو ته ووایي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او دمیرویس نیکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر ګروپ یو تن د میرویس نیکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نیکه زموږ د هېواد __ او _______ واکمن و.
مور یې نومیالۍ مېرمن _________ نومېده.
میرویس نیکه د افغانانو یو پوه او _________ مشرو.

نومیالی
نازوانا
ملي مشر
زړه سواند

ارزونه:

- ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ایا د میرویس نیکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نیکه په هکله څو کرښې ولیکي.

دولسم لوست

د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنې او روغتیا ساتنې په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:

- چاپیریال څه ته وايي؟
- په یوه کورنۍ کې څوک ژوند کوي؟
- د کور په پاکوالي او روغتیا ساتنه کې ستاسو دنده څه شی ده؟

ټول هغه شیان چې زموږ په شاو خوا کې موجود دي د چاپیریال په نوم یادیږي. د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل کور دی. هر چاته خپل کور ډېر ګران دی. کور د کورنۍ د ټولو غړو د اوسېدو ګډ ځای دی. زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوم. زما خویندې او ورونه هم د کور په پاکۍ کې پوره پاملرنه کوي. د دې له پاره چې زموږ روغتیا ښه وي او د ناروغیو مخنیوی مو کړی وي ښه به داوي چې د کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو.

په حدیث شریف کې راغلي دي (پاکوالی د ایمان یوه برخه ده) د دې له پاره چې بدن مو روغ وي په کار ده چې د خپل کورد شاوخواچاپېریال د پاک ساتلو له پاره لاندې ټکي په پام کې ونیسو:

١. کوټوته باید پاکه هوا او د لمر رڼا ورسیږي.
٢. د کور انګړ باید پاک او سوتره وساتو.
٣. خځلې او دمېوو پوټکي باید په ټاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځایه غورځولو څخه یې ډډه وکړو.
۴. ماشومان باید داسې روږدي شي چې د تشې (بیت الخلا) له راتګ څخه وروسته خپل لاسونه په صابون او پاکو اوبو ومینځي.
۵. څاروي او کورني مرغان باید له کور څخه لېرې په یوه ټاکلي ځای کې وساتل شي.
٦. د اغوستلو کالي، کمپلې شړۍ، برستنې، روجايي ګانې، توشکې، د کور پرشونه باید پاک او سوتره وساتل شي او په هره اونۍ کې یې لږ تر لږه یو ځلي د لمر تو دوخې ته واچوو تر څو مېکروبونه یې له منځه لاړشي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او په وار سره دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ.

ټول هغه شیان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د ______________ په نوم یادیږي.

د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل ______________ دی.

کور د کورنۍ دغړو د ___________________ ځای دی.

زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره _______________ کوم.

پاکوالی د ______________ یوه برخه ده.

۳. پوښتنې:

- کور او کوټو ته پاکه هوا او د لمر رڼا څه ګټه لري؟
- خځلې او دمېوو پوټکي په کوم ځای کې واچول شي او ولې؟
- ماشومان او لویان له تېښې څخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو اوبو مینځي؟
- ځاروي او کورني مرغان د څه له پاره د کوټو څخه لېرې ساتل کیږي؟
- موږ خپل توشکونه او کالي ولې لمر ته اچوو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه او خبرې پرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پاکوالي د ګټو په هکله څو جملې ولیکي.

دیارلسم لوست
د ځنګلونو ګټې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنګلونو ته پاملرنه ده.

پوښتنې:
- آیا ویلی شئ چې زموږ د هېواد په کومو ولایتونو کې ځنګلونه شته دی؟
- له ځنګلونو څخه څه شی لاس ته راځي؟
- د ځنګلونو پاملرنه او هغو ته وده ورکول څه ګټې لري؟

ځنګلونه دهېواد ارزښتمني سرچینې دي، د ځنګلونو پراخوالی، ساتنه او له ځنګلونو څخه سمه ګټه اخیستل د هېواد اقتصاد پیاوړی کوي. د ځنګلونو شته والی د چاپیریال په سمسورتیا او دهوا په پاکوالي او دښکلي نندارځي په جوړښت کې خورا غوره رول لري.

ځنګلونه په سیمو کې د سېلاب او توپان د رامنځ ته کېدو په وړاندې زیات ارزښت لري. همدا راز ځنګلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو دشته والي او زیاتېدو سبب ګرځي. له ځنګلونو څخه غوره محصولات لکه دودانیواوسون لرګي ترلاسه کېږي او څړ ځایونه لري. زموږ د هېواد ځنګلونه د پکتیا ، کونړ، ننګرهار، لغمان، سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې دي. د سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې د پستې ځنګلونه هم شته. د دغو ځنګلونو ځینې ونې بې مېوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خدای (جل جلاله) دغه لوی او وړیا نعمت او ملي شتمنۍ ته پاملرنه وکړو او د لازیاتې ودې او روزنې په خاطر یې دتل له پاره دځان دنده وبولو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دځنګلونو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې له هر ګروپ څخه یو یو تن د ټولګي مخ کې د ځنګلونو د ګټو په اړه معلومات ورکړي.

۲.

نوي لغتونه	معنا
سمسورتیا	تازه ګي او شین والی
چاپیریال	شاوخوا
خورا	ډېر
پراخوالی	ارتوالی
شتمني	پانګه، دارايي

۳. پوښتنې:

- له ځنګلونو څخه کومې ګټې اخلو؟
- زموږ په کومو ولایاتو کې ځنګلونه شته دي؟
- که چېرې ځنګلونه نه وي د چاپیریال هوا به څنګه وي؟
- مرغان او الوتونکي چېرې ژوند کوي؟

۴. د لاندې کلمو سم شکل په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

الف: زنګلونه ځنګلونه

ب: اقتصاد اقتساد

ج: جوړښت جوربنت

د: ښکولي ښکلي

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړل؟
- دوی د ځنګلونو په اړه خبرې کولی شي؟
- د نویو کلمو په معنا پوه شول؟ او پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویلی شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنګلونو د ګټو په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

ثوارلسم لوست
د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په ګټه او ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- آیا تاسو د ډبرو سکاره لیدلي دي؟
- د ډبرو سکاره له کوم ځای څخه لاس ته راځي؟
- سکاره له څه شي څخه جوړېږي؟
- خلک د ډبرو له سکرو څخه څه ګټه اخلي؟

د ډبرو سکاره یوه تور رنګې کلکه ماده ده چې ترځمکې لاندې پیدا کیږي. د ډبرو سکاره زموږ د ګران هېواد افغانستان په ډېرو ولایاتو لکه هرات، بامیان، پروان، بغلان او بدخشان کې پیدا کیږي.
زموږ هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دې سکرو څخه کار اخلي. په فابریکو کې د سون د توکو په څېر کارول کیږي. موږ باید کوښښ وکړو چې د ډبرو له سکرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار واخلو، دا کار له یوې خوا اقتصادي دی. او له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست سرليک په تخته وليکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د هر ګروپ يو زده کوونکی د خپل ګروپ په مشرۍ د متن په مطلب خبرې وکړي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پيدا کړئ او د کلمو تر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

فشار ______________

هېواد ______________

تودول ______________

سون ______________

زور، د سوځېدو مواد، وطن، ګرمول

۳. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ______________________ .

زموږ ____________ په ژمي کې د کورونو او دفترونو په ____________ کې له دې سکرو څخه ____________ اخلي او په فابريکو کې د ____________ د توکو په څېر کارول ____________ .

موږ بايد ____________ وکړو چې د سکرو له ډبرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار ____________ .

د ا ____________ له يوې خوا اقتصادي دی او ____________ له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې مرسته ____________ .

۴. پوښتنې:

- د ډبرو سکاره له څه شي څخه او په څه ډول لاس ته راځي؟
- د ډبرو سکاره زموږ د هېواد په کومو ولاياتو کې پيدا کيږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د ډبرو د پيدا ايښت په هکله معلومات پيدا کړل؟
- زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولی شي؟
- زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د ډبرو سکرو په اړه څو جملې وليکئ!

پنځلسم لوست

د تمباکو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباکو، نسوار او چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- داسې څوک پېژنئ چې سګرټ ، نسوار اویا چلم څکوي؟
- څوک چې سګرټ ، نسوارا و یا چلم څکوي دهغو کسانو روغتیایي حال به څنګه وي؟

تمباکو هم د نشه یي توکو څخه یو زیان رسوونکی بوټی دی . دا دخلکو ترمنځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سګرټ ، چلم او نسوار. تمباکو که په هره بڼه وکارول شي روغتیا ته تاوان رسوي.

د ساه اخیستو له لارې د انسان سږوته دخپل لوګي په وسیله زیانونه اړوي.

نسوار د خولې او معدې له لارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیداکوي لکه دخولې بدبویي دغاښونو توربدل اودمعدې ناروغي.

سربېره پر دې چې په خپله عملي کسانوته زیان رسوي دنور وخلکو دناروغۍ لامل کیږي. که یو سګرټ او چلم څکوونکی د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولې لو ګی نوروته ولېږدوي د ناروغۍ سبب کیږي ځکه چې پورتني توکي په ډېرې آسانۍ دساه له لارې اخیستل کیږي همدا راز دغه توکي مالي زیانونه هم لري لکه دسګرټ اوچلم په څکولو سره عملي کسان خپلې یوه اندازه پیسې بې ځایه لګوي، که هغه پیسې په مېوواو خوړو ولګوي کیدای شي یو غښتلی انسان ور څخه جوړ شي. هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې یې کړي ترڅو بدن یې په ناروغیواخته نه شي.

لغتونه او معناګانې:

لامل، سبب سږو، ششونه غښتلی، قوي

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړآو ازولولئ!
- دتمباکو ، سگرټو، نسوارو اوچلم په زیانونو خبرې وکړئ.

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اودمتن د موضوع په هکله دې په وارسره خبرې وکړي
.

۲. :پوښتنې:

- څوک چې سگرټ څکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
- نسوارا چول کوم زیانونه لري؟
- دسگرټ او چلم څکول کوم اقتصادي زیانونه لري؟

۳. دچوکاټ څخه مناسب ادوات دجملو په مناسبوځایونو کې وکاروئ.

لـه، څخه، او ، او، پـه چې

تمباکوهم دنشه يي توکو ـــــ منځ ـــــــ يو زيان رسوونکی بوټی دی.
سگرټ ــــ چلم دساه دلارې د انسان سږوته زيانونه اړوي.
نسوار دخولې ـــــ معدې دلارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پيدا کوي.
سربېره ـــــ دې ــــــ په خپله عمليا نوته زيانونه رسوي دنورو خلکو دناروغۍ سبب کيږي.

۴. زده کوونکي دې د سگرټو د زيانونو په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي.

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دمتن په مطلب پوه شوي دي ؟
- دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولگيوالو ته ويلی شي؟
- زده کوونکو پوښتنوته سم اومناسب ځوابونه وويل؟
- آيا دوی دلوست مطلب په څو کرښوکې له ياده ليکلی شي؟

کورنۍ دنده:

دهرې کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوه دوه مناسبې جملې وليکئ!

سگرټ ، نسوار ، چلم ، تمباکو ، زيان ،روغتيا

شپاړسم لوست

نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، لیکل د نوکانو غوڅولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:

- موږ د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته څه ډول پاملرنه کولی شو؟
- که چېرې موږ خپل نوکان غوڅ نه کړو او پاک يې و نه ساتو څه به پېښ شي؟

هره ورځ زموږ نوکان يو څه اوږدېږي، چې لږ تر لږه په اونۍ کې يو يا دوه ځلې د نوکانو لنډول د روغتيا له پاره ګټور کار ګڼل کېږي. ځکه نوکان د ګوتو په سرونو کې دي. د همدغو ګوتو او لاسونو په مرسته موږ خپل کارونه تر سره کوو، لکه ډوډۍ خورو، ليکل او نور زيات کارونه کوو. که چېرې زموږ نوکان له اندازې ځخه اوږده شي بيا په هغو کې ځينې شيان بندېږي چې بد ښکاري او هم زموږ د ناروغۍ لامل ګرځي.

له همدې امله بايد خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېر نه کړو چې ځينې ماشومان اولويان خپل نوکان په غاښونو پرې کوي. دغه کار په روغتيا ناوړه اغېزه کوي.

لغتونه او معناګانې:

پرې کول، قطع کول ناوړه، نامناسب

ښوونکي ته لارښوونه:

- د متن عنوان په تخته ولیکئ او لوست په لوړ آواز ولولئ!
- د زده کوونکو فعالیتونه و څارئ او لارښوونه وکړئ!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن د کتاب له مخې ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

لږ ترلږه په اونۍ کې یو ځلي خپل ______ پرې کړئ!

که چېرې زموږ نوکان له ______ ځخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې ______ بندیږي.

چې بد ښکاري او هم زموږ د __________ لامل ګرځي.

ځینې ماشومان او لویان خپل نوکان په ______ پرې کوي چې د روغتیا له پلوه دغه ډول

کار ډېر __________ ګڼل شوی دی.

۳. په لاندې کلمو کې هغه کلمې په نښه کړئ چې جمع یې په «ان» جوړېږي.

(نوک، ګوته، لاس، ماشوم، غاښ، لوی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهیدل چې خپل نوکان پاک وساتي او په څه شي یې پرې کړي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

نوکان، لاسونه، ډوډۍ، ناروغۍ، غاښونه، پاک

اوه لسم لوست

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه)

موخه: دحضرت عمرفاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:
- آیا حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) پېژنئ؟
- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په یارانوکې څوک دفاروق لقب لري او ولې؟
- د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) څخه وروسته څوک د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) **دحضرت محمد** (صلی الله علیه وسلم) دوهم یاردی. اصلي نوم یې عمر د پلار نوم یې خطاب دی. **دحضرت محمد** (صلی الله علیه وسلم) له خوا ورته د فاروق لقب ورکړشوی او په (۲۹) کلنۍ کې د اسلام په مبارک دین مشرف شو.

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) په شان خپل زیات وخت د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په خدمت او ملګرتیا کې تېر کړی دی.

کوم وخت چې حضرت عمرفاروق (رض) د اسلام په مبارک دین مشرف شو نود اسلام مبارک دین ډېر زیات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېرې غزاګانې کړې دي او الله (جل جلاله) زیات بریالیتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې یې داسې ستراسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري. همدا ډول حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) ډېر هېوادونه فتح کړي دي. خلک یې د اسلام مبارک دین ته را بللي دي. په عدالت کې نړیوال شهرت لري. لس کاله، شپږ میاشتې اوپنځه ورځې دمسلمانانو خلیفه و او دهجرت په ۲۴ کال د (۲۳) کلنۍ په عمر د سهار د لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا ټپي اوبیا په شهادت ورسېد.

لغتونه او معناګانې

فاروق- د ښه او بد توپیرکوونکی

خلیفه- ځايناستی، د پیغمبر جانشین

ټپي- زخمي

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دحضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په هکله دې د زده کوونکو له سويې سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- د متن لغتونه دې په تخته وليکي او زده کوونکي دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې د لاندنيو لغتونو څخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صديق ، مشرف ، بريالیتوبونه ، خلاقت ، نړی)

۲. زده کوونکي دې په ګروپونو وويشل شي او هر ګروپ دې يوه برخه په چوپتيا مطالعه کړي. بيا دې مطلب نورو ته ووايي.

۳. پوښتني:

- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد څووم يار دی؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په څوکلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) له کوم خليفه څخه وروسته د مسلمانانو مشروتاکل شو؟
- حضرت عمرفاورق (رضی الله عنه) څومره وخت د مسلمانانو خليفه و؟

۴. په لاندې کلموکې مرکبې کلمې په ګوته کړئ او بيايې په خپلو کتابچو کې وليکئ.په جملو کې يې سمې وکاروئ!

ابوبکرصديق، عمرفاروق ، حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خليفه

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دحضرت عمرفاروق (رض) په هکله دټولګي په مخکې خبرې کولی شي؟
- ايا زده کوونکي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

دلاندې کلموڅخه مناسبې جملې جوړې او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ.
فاروق ، خليفه، مشر، برياليتوبونه

اتلسم لوست

ګلان

موخه: د متن لوستل، لیکل، او دګلانو د بېلابېلو برخو د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:

- تاسو څو ډوله ګلان پېژنئ؟ نومونه یې ووایئ.
- آیا پوهېږئ چې د ګل د بېلابېلو برخو نومونه څه دي؟
- زموږ د هېواد کومې مېوې له ګلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه یې واخلئ!

زموږ په ګران هېواد کې ډول ډول ګلان پیدا کېږي. چې غوره ډولونه یې دادي: کشمالې، یاسمن، شبو، نرګس، ګلاب، چنبېلي، فرشي، پتوني، داودي او داسې نور چې زموږ هېواد وال یې په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د ښایست او دهوا د سمسورتیا له پاره کري او روزنه یې کوي.

زموږ د هېواد مشهوري مېوو لرونکې ونې لکه زردآلو، آلوبالو، لېمو، انار، انګور، ناک، مالته، نارنج، مڼه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هم رنګارنګ او ښکلي ګلان لري.

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل جوړوي چې هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ښکلا او روغتیا، خوشحالۍ کې ډېر ارزښت لري.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست عنوان په تخته ولیکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د ګلانو د بېلابېلو برخو په هکله خبرې وکړي.
- ښوونکی دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندې املا ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د ګلانو د ګټو په هکله د هر ګروپ شخه یو تن خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

زموږ په هېواد کې ډول ډول ګلان ____________________ .

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل ____________ .

هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ______ او ________ ، ______ کې ډېر ارزښت ___________ .

۳. لاندې مفردې کلمې په جمع واړوئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کشمالی	کشمالي
زرد آلو	زردآلان
مڼه	_______.
مالټه	_______.

۴. پوښتنې:

- کومې میوه لرونکې ونې پېژنئ نومونه یې واخلئ؟
- کوم ګلان زموږ په هېواد کې پیدا کېږي؟
- له ګلانو څخه څه شی جوړېږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د ګلانو په هکله معلومات ورکولی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې له ګلانو څخه څه شی جوړېږي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ګلانو په هکله پنځه کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

نولسم لوست

د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچونې زيانونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچولو په زيانونو پوهېدل او له هغه څخه ډډه کول دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر دمېوو د پوټکو اچول د لارو په سر ښه کار دی او که بد؟ او ولې؟
- کله چې ميوه خورئ کوم ټکي بايد په پام کې ولرئ؟

اجمل او زمری دواړه په شلورم ټولگي کې زده کړه کوي. اجمل هوښيار،او با ادبه هلک دی. په ټولگي کې لومړی لمبر او په ښوونکو گران دی. له خپلو ټولگيوالو سره ښه ناسته او ولاړه کوي. خو زمری يو بې پروا او شوخ هلک دی. د ټولگي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه په تنگ دي.

يوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملگرو سره د کېلو په خوړلو لگياو او د کېلو پوټکي يې په بې پروايۍ سره د ښوونځي په لاره غورځول. اجمل غوښتل چې ټولگي ته لاړ شي پام يې نه شو پښه يې د کېلې په پوټکي کېښوده.

په ځمکه وغورځېد او سخت ژوبل او نا آرامه و، روغتون ته يې يووړ. وروسته له معاينې څخه څرگنده شوه چې د پښې هډوکی يې مات شوی دی. ډاکټر ورته نسخه ور کړه او بيا يې ورته لارښوونه وکړه چې خپلې پښې ته ډېره پاملرنه وکړي. اجمل د ډاکتر خبرې په پام کې ونيولې د څو مياشتو په بهير کې د اجمل کلنۍ آزموينه را ورسيده او دی له آزموينې څخه پاتې شو.

دې ته اړ شو چې همدا ټولگی په بل کال کې بيا ولولي. په دې ځای کې پوه شو چې د زمري دبې ځايه پوټکو غورځولو او د بې پروايي له امله اجمل ته څومره زيان ورسيد. نو گرانو زده کوونکو! تاسې هم کله چې يو شی خورئ لومړی يې ومينځئ. بيا يې وخورئ او دهغه پوټکي د لارې په سر مه غورځوئ! د ځلو اچولو له بېلرونو څخه گټه واخلئ چې نورو ته ستونزه او زيان ونه رسېږي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د متن د مطلب په هکله لومړی له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي او بیا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبې ځایه اچونې د زیانونو په هکله معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

اجمل او زمری دواړه په څلورم ټولګي کې ______کوي.

اجمل یو هوښیار او با ادبه _____ دی.

له خپلو ټولګیوالو سره ښه _____ کوي.

خو زمری ډېر بې پروا او شوخ هلک دی د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه _________ وو.

یوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو ځو نورو ملګرو سره د ______ په خوړلو لګیا و او د کېلو ______ به یې په ______ د ښوونځي په لاره کې غورځول.

اجمل __________ چې ټولګي خواته لاړ شي.

پام یې نه شو _________ یې د کېلې د پوستکي په مخ کېښوده او په ځمکه وغورځېد.

دی د پښې د ژوبلېدو څخه __________ و.

ډاکټر ورته _____________ ورکړه.

په دې ځای کې پوه شو چې د زمری د بې ځایه پوټکو غورځولو او دبې پروایي له امله اجمل ته څومره _____________ ورسېده.

تاسې هم کله چې څه شی خورئ لومړی یې ومینځئ، بیا یې ___________ .

دهغه پوټکي دلارې په سر _________ بلکې د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګڼه واخلئ!

۳. پوښتنې:

- اجمل څه ډول هلک و؟
- اجمل په ښوونکو او خپلو ټولګیوالو باندې ولې ګران و؟
- زمری څه ډول هلک و؟
- اجمل د څه شي له کبله ژوبل شو؟
- موږ باید کوم کارونه وکړو تر څو د نورو په نظر د ښه نوم خاوندان شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو ټولګیوالوته ویلی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- پوښتنو ته یې سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په خو کرښو کې ولیکئ!

شلم لوست

راډيو

موخه: د متن لوستل، ليکل او د راډيو په اړه لنډ معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- تاسې خبرونه د څه شي په وسيله اورئ؟
- راډيو کومې اسانتياوې رامنځ ته کړې دي؟
- د راډيو د جوړېښت په اړه څوک خبرې کولی شي؟

د بېسيم ټېلګراف له رامنځ ته کېدو او پرمختګ څخه وروسته الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راډيو په فضا کې د موجونو قوه د څپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غږونو څپې برېښنا ييزې کولی شي او دا آوازونه بيا بل ځای ته رسوي. د همدې تجربې په بنسټ ټېلګراف جوړ شو. او وروسته بيا د ايټالوي پوه مارکوني د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډيو جوړه کړه او د خلکو ننداري ته يې وړاندې کړه چې د بېړيې پراختيا ومونده.

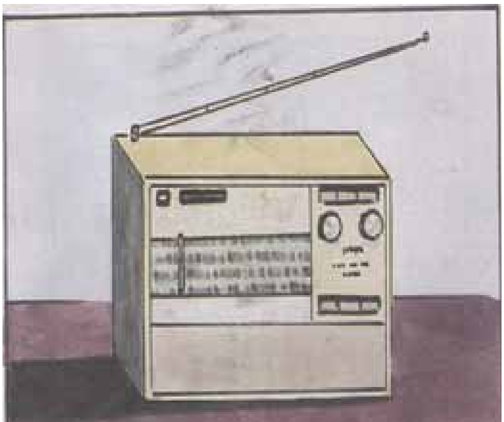

زموږ په هېواد کې دغازی امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمريز کال و. عطا الله خان يې د راډيو تخنيک د زده کړې له پاره د المان هېواد ته ولېږه. په (۱۳۰۵) کال له څو تنو المانيانو او د راډيو له دوو لېږدوونکو د ستګاوو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ د راډيو د ستديو د جوړولو کار پيل شو د (۱۳۰۲) کال د تلې په مياشت کې راډيو خپل قانوني پړاوونه تېر او په خپرونو يې پيل وکړ.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د راډیو د ارزښت په اړه دې دزده کوونکو د سويې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې د بېسم ټېلګراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، څو زده کوونکي په وار دراډیو په اړه نوروته خپل معلومات او څرګندونې وړاندې کړي.

۲. پوښتنې:

- الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې د څه شي په هکله خپله تجربه څه ډول ثابته کړه؟
- مارکوني په کوم کال کې راډیو اختراع کړه؟
- زموږ په هېواد کې د راډیو د دتخنيک زده کړه د لومړی ځل لپاره چا وکړه؟
- راډیو خلکوته کومې اسانتیاوې برابرې کړې دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

راډیو په فضا کې د موجونو قوه د ________ په واسطه لېږدولای شي.

د همدې تجربې په بنسټ ___________ جوړ شو.

وروسته بیا ایټالوي پوه _______د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډیو جوړه کړه.

زموږ په هېواد کې د ___________ د حکومت په موده د راډیو د ستګاه جوړه شوه.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د راډیو په اړه پوهه حاصله کړه؟
- دوی کولی شي چې د راډیو د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟
- ورکړل شویو پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو ډکولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (راډیو، ټېلګراف،فضا،غږونه) کلمې په جملو کې وکاروي.

يوويشتم لوست

د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، ليکل دژرندو او د هغو د ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتني:

- خلک خپلې غلې چېرې اوړه کوي؟
- څو ډوله ژرندې پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ؟

خلک دغلې دانې دميده کولو بېلابېلې لارې چارې کاروي او دغلې دانې ميده کول دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري ګڼي. خلکو د ژرندو له لومړنيو ډولونو څخه هم ګټه اخيسته لکه لاسي مېچنې، بادي ژرندې، د اوبو ژرندې، چې اوسنۍ بڼه يې د ماشينونو بېلابېل ډولونه دي او د برېښنا او تېلو په وسيله ګرځي، خلک پرې خپله غله دانه اوړه کوي. له بادي ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګټه اخيستل کيدای شي چې باد ولري او د هغو له پاره هوايي ژرخونه جوړ کړای شي.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګټه اخيستل کېږي چې ډېرې اوبه ولري. هغه سيمې چې برېښنايي ژرندې او برېښنا نه لري هلته د تيلو او ماشيني ژرندو څخه ګټه اخيستل کېږي.

ژرندې دغلو، دانو د اوړه کولو سربېره د خلکو له پاره مالي ګټه او د کار يوه ګټوره لارهم ده. له همدې لارې څخه ځينې کورنۍ خپلې ورځنۍ او د ټولنې اړتياوې پوره کوي. له دې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتيا لري.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او دهغو په ارزښت دې خبرې وکړي.

دزده کوونکو فعالیت:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولګي په مخکې د ژرندو د ارزښت او ګټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!

خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه ___________ اخیسته.

له بادي ژرندو څخه په هغو _________ کې سمه ګټه اخیستل کېدای شي چې ___ ولري.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې ________ولري.

زموږ په هېواد کې دژرندو _________________ ډولونه شته.

ژرندې دغلو دانو د اوړه کولو او میده کېدو سربېره د خلکو له پاره ___________ ګټه او د کار یوه ګټوره لار هم _______ .

له همدې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره ___________ لري.

۳. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

خلک ____ بڼه ______ اړتیا ______ ګټه _____

وګړو	فایده	ضرورت	شکل

۴. پوښتنې:

- څو ډوله ژرندې مو وپېژندلې، نومونه یې واخلئ؟
- خلک له ژرندو څخه څه ګټه اخلي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دژرندو ډولونه یې وپېژندل؟
- دژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

دژرندود ډولونو نومونه واخلئ او بیا دژرندو د ګټو په اړه څو مناسبې جملې ولیکئ.

دوه و یشتم لوست

کاغذ او ګټې یې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د کاغذ د ارزښت او ګټو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- موږ خپلې خبرې او اړتیاوې د څه شي په مخ لیکو؟
- پخوانیو خلکو به خپلې خبرې د څه شي په مخ لیکلې؟ او ولې؟

موږ څومره کتابونه چې ګورو، دا ټول د کاغذ په مخ چاپیږي. که کاغذ نه وای کتابونه به هم نه وای. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه وای. د پخوانیو خلکو له حالاتو او پېښو څخه خبرېدل به ګران کار وای. د نورو هېوادونو له حالاتو نه به بې خبره وای. د نړۍ پرمختګ د پوهې د خپریدو برکت دی. علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل څخه بل نسل ته او له یوه ځای نه بل ځای ته خپرېږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوی نه و، د خلکو خبرې، کیسې نکلونه په ډبرو، خاورینو تختو او پوستکو باندې لیکل کېدې. کله چې خلکو لږ پرمختګ وکړ خپلې خبرې به یې پرهډوکو، د ونو په پوستکو او پاڼو لیکلې. ورو ورو د ځارویو په څرمنو لیکل پیل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جوړولو نوې طریقه پیدا کړه. د یو ډول ونې پوستکي یې پاک کړل او په هغو یې لیکل پیل کړل. په هغو وختونو کې د چین خلکو هم د سپېنسیو، ټوکر او ټوټو څخه کاغذ جوړ کړ. په همدې توګه د کاغذ د جوړولو له پاره وخت په وخت په هر ځای کې کوښښونه وشول ترڅو ننني کاغذ په اوسنۍ بڼه رامنځ ته شو. اوسنی کاغذ له یو ډول ونو څخه جوړېږي. دلرګیو ټوټې په یوه ډنډ کې اچوي او دا ټوټې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ور سره ګډ کړي. ځینې نور توکي هم ور سره اچوي. دا توکي د لرګي ټوټې حلوي او یو ټینګ او بلن شی ورڅخه جوړېږي. بیا دا اوبلن د ماشینونو په وسیله نری کوي او د یو شي پرمخ یې خپروي چې وچ شي. وروسته یې په بېلوبېلو اندازو غوڅوي چې کاغذ ورڅخه جوړ شي. کاغذ یوازې د کتابونو، مجلو او ورځپاڼو په چاپولو کې نه کارول کیږي بلکې له پېړ او پنډ کاغذ څخه د کتابونو پوښونه، د اورلګیت پوښ، کارتونه، الماری او بکسونه هم جوړوي.

همدا راز نوټونه هم له یو ډول کاغذ څخه جوړېږي چې په هغو باندې دورځینې ژوند د اړتیا شیان اخلو او هم یې خرڅوو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د کاغذ د ګټو او کارولو په اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له متن څخه څو جملې املا وواییي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولګي په مخکې د کاغذ پیدا ایښت او ګټو په اړه په لنډه توګه خبرې وکړي.

۲. لغتونه او معناګاني:

اوبلن یا اوبړن،	مایع
پېړ،	پنډ
سپېنسیو ،	تارونو

۳. پوښتنې:

- خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د څه شي په مخونو لیکلې؟
- د چین خلکو له څه شي څخه کاغذ جوړ کړ؟
- له کاغذ څخه موږ څه ګټه اخلو؟
- موږ خپلې لیکنې د کاغذ پرمخ ولې لیکو؟

۴. د لاندې کلمو سمه ښه په ګوته کړئ! په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

ستونزمنه	ستونذمنه
پرمختږ	پرمختګ
سپېنسیو	سپنسو
ټوټو	توټو
ډنډ	دنډ

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهیدل چې کاغذ څنګه منځ ته راغی؟
- زده کوونکي کولی شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟
- د نویو کلمو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکو پوښتنو ته سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوښه د کاغذ د ارزښت په هکله څو جملې ولیکئ!

درویشتم لوست

دلویانو خبرې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د لویانو په ګټورو خبرو پوهېدل، په ژوند کې ترې ګټه اخیستل او په متن کې د مختاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:

- آیا تاسې په خپل کور او کلي کې د لویانو او مشرانو څخه کومه ګټوره خبره د نصیحت په توګه اورېدلې ده؟
- که مو اوریدلي وي ویې وایئ؟
- موږ د لویانو خبرو ته ولې په غور غوږ نیسو؟

- د هر انسان د بریالیتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- ریښتینی عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر څوک چې ګټور کتاب له منځه یوسي لکه انسان چې ووژني او څوک چې انسان وژني نړۍ وژني.
- ډېره مطالعه وکړئ څو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهیږئ!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان یوازې د نېکمرغۍ له پاره پیدا شوی او نېکمرغي یوازې د کار له لارې لاس ته راځي.
- هر څوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه څوک دی چې د خپلو تجربونه پند واخلي.
- بریالیتوب دهغه چا په برخه دی چې په خپل بریالیتوب باندې باور او ایمان ولري.
- پوه یې په بل زده کوي او ناپوه یې په ځان.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د هرې وينا مطلب بيان کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. د هر ګروپ يوتن دې د متن يوه وينا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.

۳. د لاندې لغتونو څخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!

(اراده، نېکمرغي، عدالت)

۴. د لاندې ګډوډو کلمو څخه يوه بشپړه جمله جوړه کړئ.

(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، ځوېوه، شئ، مطالعه، وکړئ)

۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې ور په ګوته کړئ چې مختاړې ولري.

(بی عمله، ناوخته، ناپوه، بريالیتوب، عقل).

ارزونه:

- زده کوونکي ګټورې ويناوې په لوړ آواز سمې لوستلی شي؟
- زده کوونکي دوينا وو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکي د ويناوو په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولی شول؟
- زده کوونکي له ګډوډو کلمو څخه مناسبه جمله جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د متن جملې په خپلوکتابچو کې وليکئ او له ياده يې زده کړئ!

ثلیریشتم لوست

سپینه ادې

موخه: د سپینې ادې پېژندل او ددې متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

- د سپینې ادې نوم خو به مو اوریدلی وي ویلی شئ چې هغه څوک وه؟
- تاسو دځینو پښتنې مېرمنو شاعرانو نومونه اخیستلی شئ چې هغوی په خپل وخت کې شعرونه ویلي وي؟

سپینه ادې دنور محمد الکوزي لور وه ، په قام الکوزۍ او دهرات دښار اوسېدونکې وه . هغه دخپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه ښځه وه.

سربېره پر دې چې یوه مشهوره عالمه وه دپښتو ژبې یوه پخه شاعره هم ګڼل شوې ده. زیات اشعارېې ویلي دي ، کله چې ایرانیانو په (۱۲۵۵هـ ق) کال په هرات یرغل وکړ او دهغوی یرغل له ماتې سره مخامخ شو او افغانانو بری و موند نو دغې پښتنې مېرمنې دافغانانو د بري په ویاړ یو ډېر ښکلی شعر ووایه چې د (هرات محاصره) نومیږي . په هغه شعر کې یې دافغانانو د بري ستاینه کړې ده.

د شعر څو بیتونه یې دادي:

راشه چې تاته حکایت کومه — د سدوزو د سلطنت کومه
د پښتنو توري به تل ځلېږي — د دښمن سترګې له بربښنا ړند یږي
دوی وو مېړونه پښتانه توریالي — پر ننګه ټینګ وو د وطن ننګیالي
د هرات خوا وه له غلیمه خالي — دلته خپره وه هوسایي خوشحالي

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن ولولي او بيادې د سپيني ادې په هکله معلومات و ړاندې کړي.
- ښوونکی دې له زده کوونکو څخه و غواړي چې دهر ګروپ يو تن دسپيني ادې په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن ولولي اوبيا دې دلوست د مطلب په هکله له يو بل سره خبرې وکړي. وروسته دې دهر ګروپ يو کس د ټولګي مخې ته راشي او د سپيني ادې په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي .

۲. دلاندې کلمو مترادف شکل له درکړل شوي چوکاټ څخه پېدا کړئ او دکلموتر څنګه يې په خپلوکتابچو کې وليکئ.

پرهېزګاره
افتخار
صفت
عالمه

الف:پوهه: ________

ب : زاهده ________

ج : وياړ: ________

د : ستاينه:_______

۳. پوښتني:

- سپينه ادې د چا لور اوپه قام څوک وه ؟
- سپيني ادې دافغانانو دبرې په وياړ يو شعر ويلی دی دهغې شعر څه نو مېږي ؟

۴. په لاندې کلموکې نوم په نښه کړئ او بيا يې په خپلوکتابچوکې وليکئ!

سپينه: نورمحمد: قام: هرات: عالمه:

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اوليکلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- دسپيني ادې په هکله نوروته معلومات ورکولی شي؟
- دورکړل شويو متراد فو کلمو معنا يې له چوکاټ څخه پيدا کړی شوه؟
- پوښتنوته يې سم ځوابونه وويل؟
- په ور کړل شويو کلمو کې يې نومونه په نښه کړل؟
- زده کوونکي دلوست له پوهېدو څخه دخوښۍ احساس کوي؟

کورنۍ دنده:

د متن مطلب په خپلو کتابچو کې په خو کرښو کې وليکئ!

پنځه ویشتم لوست

جرګه

موخه: د متن لوستل، لیکل او د جرګې د ارزښت په اړه معلومات ورکول او په متن کې د مترادفو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:

- جرګه څه ته وايي؟
- په جرګه کې خلک په کومو موضوع ګانو باندې خبرې کوي؟

جرګـــه د افغانـــانو ملـــي دود دی. کلــه چــې زمــوږ د هېــواد والــو تــر مــنځ کومــه ســتونزه پیــدا شــي، د قــوم مــشران ســره راغونډېږي په ستونزو باندې خبرې کوي. هر څوک خپله غوښتنه او نظر وايي. په جرګه کې د هر چا خبرې اورېدل کېږي.

تر ډېر فکر او غور وروسته داسې پرېکړه کېږي چې ټولو ته د منلو وړ وي. د جرګې له پرېکړو څخه هېڅوک سر نه شي غړولی.

که څوک سر غړونه وکړي هغه ناغه کېږي. د دوو کسانو، کورنیو، کلیو او قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرګو اوارېږي،د جرګې پرېکړو ته ټول خلک درناوی کوي او مني يې.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د جرګې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.

۲. د هر ګروپ یو تن دې د جرګې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو د تشو ځایونو له پاره له چوکاټ څخه کلمې خوښې کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

دود ، شخړه، راټولېږي، غور

کله چې کومه _____________ پیدا شي د قوم مشران سره راغونډېږي.

په جرګه کې خلک او مشران _______________ .

له ډېر ____________ وروسته پرېکړې کیږي.

جرګه د افغانانو ملي _____________ دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د جرګې په اړه پوه شوي دي او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړای شول؟

کورنی دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرګې په اړه څو جملې ولیکي.

شپږ ویشتم لوست

کیسۍ

موخه: د کیسۍ لوستل، لیکل او په معنا یې پوهیدل دي.

پوښتنې:

- تاسې د کیسۍ په هکله معلومات لرئ؟
- کیسۍ څه ته وایي؟

کیسۍ: د خصوصیاتو د بیانولو له مخې دیو شي پېژندلو یا معلوملو ته کیسۍ وایي. دا خصوصیات هم په نظم او هم نثر دواړو کې بیانېږي.
ووایئ دا څه دي؟

- په ورغوي کې ځايیږي، شپه او ورځ پرې معلومېږي. (ساعت)
- خوله یې په اور کې ده شونډې یې د پوستکي نه جوړې دي (پښ بنۍ)
- چې سپین وي تور نه وي چې تور وي سپین نه وي. (شپه او ورځ)
- سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې لري. (غلبېل)
- ځي، ځي، مخ نه را اړوي. (اوبه)
- چې ځم راسره ځي چې نه ځم نه ځي. (سیوری)
- آذان کوي ملا نه دی دوه پښې لري انسان نه دی. (چرګ)
- غاښونه لري خو خوراک پرې نه شي کولی. (اره)
- پوستکی یې دننه غوښه یې بهر. (شاتینګی)

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې کیسې په لوړ آواز ولولي.
- د کیسې مطلب دې لومړی د زده کوونکو څخه وپوښتي.
- زده کوونکي دې وهڅوي چې دوی خپلې کیسې ووايي.
- زده کوونکي دې د ټولګي د چاپېریال شیانو ته و ګوري او کیسې دې ترې جوړه کړي. نور به یې وار په وار ځواب وایي..

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱.زده کوونکي دې په وار سره یوه کیسې په لوړآواز ولولي. بل تن به یې وار په وار ځواب وايي.

۲. زده کوونکي دې یو له بل سره کیسې ولولي او دهغې ځوابونه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. لاندې نیمګړې کیسې په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې ________________.

ځي ځي مخ نه ______________.

غاښونه لري او خوراک نه شي پرې ______________.

چې ځم را سره ځي چې نه ځم ________________ .

ارزونه:

- زده کوونکي کیسې سمې لوستلی شي؟
- د کیسیو ځوابونه یې پیدا کړل؟
- له ځانه یې کیسې وویلی شوې؟
- نیمګړې کیسې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکی دې د کور د غړو په مرسته څو کیسې ولیکي. ټولګي ته دې راوړي او ملګرو ته دې واوروي ملګري به یې ځوابونه وايي.

اوه ویشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندې کیسې په لوستلو او لیکلو سره د همت او مېړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتۍ څخه به ځان وژغوري.

پوښتنې:
- داسې یوه لنډه کېسه مو زده ده چې د همت په هکله وي؟ ویې وایئ!
- همت څه مفهوم لري؟

حاتم طايي ته چا وویل: تر خپل ځان دې په دنیا کې بل څوک مېړنی لیدلی دی او که نه؟

حاتم طايي ورته په ځواب کې وویل: هو! یو ورځ ما څلویښت اوښان دعربو د امیرانو له پاره حلال کړي وو. هغوی مې مېلمانه وو.

د دښتې یوې ګوښې ته وتلی وم. یو سړی مې ولید چې د ځوځانو یو لوی ګېډی یې په شا کړی و. له هغه څخه مې پوښتنه وکړه: د حاتم طايي مېلمستیا ته ولې نه ځې چې ډېر خلک یې په دسترخوان راټول شوي دي؟

سړي وویل:

هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه

د حاتم منت په ځان نه ږدي د پاسه

کله چې ما د ده د لوړ همت خبرې واورېدې له ځان سره مې وویل: په رښتیا دغه سړی په مېړانه او همت کې له ما څخه زیات دی.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې یو تن په وار سره د ټولګي په مخکې د لوست د مطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کیسې په توګه ووايي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه په ګوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

همت ___________

امیران ___________

ګېډۍ ___________

پادشاهان
مېړانه
پېټی

۳. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

حاتم طايي ته ________ وویل:

تر خپل ځان دې په دنیا کې بل ________ مېړنی لیدلی دی او که نه؟

یو ورځ ما څلوېښت اوښان د عربو او امیرانو له پاره ____ کړي وو او هغوی مې ____ وو.

یو سړی مې ولید چې د ___________ یو لوی ګېډۍ یې په شا کړی و.

له هغه څخه مې ___________ وکړه.

د حاتم طايي مېلمستیا ته ولې ___________.

هغه څوک چې خوری ډوډۍ د خپله ___________.

د حاتم منت په ځان نه ږدي ___________.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- د کلمو مترادف یې په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

د لوستل شوي کیسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ، او د متن شعر له یاده زده کړئ.

اته ویشتم لوست

د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، لیکل، د پلونو دارزښت په هکله معلومات او له پلونو څخه سمه ګټه اخیستل دي.

پوښتني:

- ستاسو په فکر د پلونو شتوالی څه ارزښت لري؟
- که پلونه نه وي څه به پېښ شي؟

پلونه او نور وسایل د تلو راتلو ارزښت ناکي وسیلې دي. د پلونو شتوالی ډېره ګټه لري. د پُل په وسیله دوه ښيلې لارې سره نښلول کیږي. د پلونو د شتوالي په وسیله دیوه سیند یوه خوا له بلې خوا سره یو ځای کېږي او دتګ او راتګ سبب کېږي.د مثال په توګه که چېرې د یو سیند له پاسه پُل نه وي، مورږ نه شو کولی چې له سیند څخه بلې خوا ته تېرشو. نوښه به دا وي په هغو سیمو کې چې

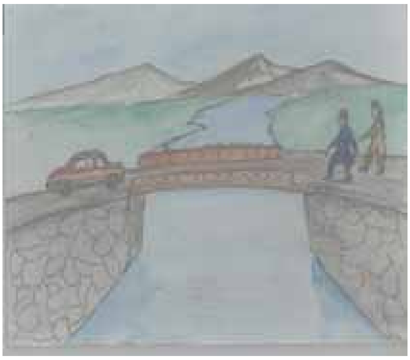

هلته سیند او لویې ویالې موجودې دي باید پُل ورته جوړ شي. په اوسنۍ نړۍ کې د خلکو د ستونزو د لیرې کېدو له پاره د سیندونو او لویو ویالو له پاسه پاخه او کلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تګ او راتګ د اسانتیاوې یې برابرې کړې دي. نو مورږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت وپوهېږو او سمه ګټه ترېنه واخلو. کوم پلونه مو چې وران او وېجاړ شوي دي ببرته یې په خپلو متو او زیار سره جوړ کړو چې د ژوند د چارو لارې لنډې شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله؛ د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه په تخته ولیکئ او په زده کوونکو یې ولولئ..

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دې د هر ګروپ یو زده کوونکی معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:

- پلونه زموږ په ورځینې ژوند کې څه ګټه لري؟ او ولې؟
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه واخلئ؟

۳. تمرین:

د لاندې چوکاټونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو څخه مفرد کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع
پُل	
لار	
خوا	

جمع	مفرد
سیندونه	
سیمې	
ویالې	

۴. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

پلونه د خلکو، ښارویو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې ______________ .

د پلونو شتوالي خورا ډېره ګټه ___________ .

په هغو سیمو کې چې ______ سیند یا لویې ویالې موجودې دي باید ____ورته جوړ شي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی او لیکلی شي؟
- د پلونو د ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړ؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

دپلونو د ارزښت په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

نهه ویشتم لوست

د بخار ماشین

موخه: دمتن لوستل، لیکل،د بخار ماشین پېژندل او زده کوونکي په دې پوه شي چې د دغه ماشین په واسطه د خلکو ورځنۍ ستونزې اوارېږي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې بخار څه شی دی؟
- څه فکر کوئ د بخار دیګی ژر خوارېږه پخولی شي او که عادي دیګونه؟ ولې؟

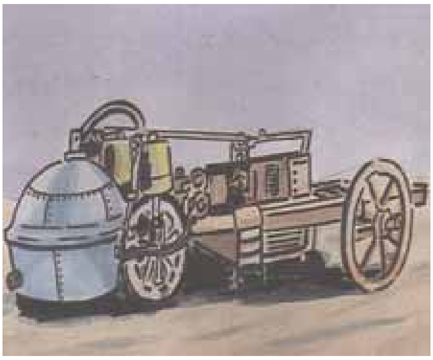

هغـه وخـت چـې د بخـار ماشـین جـوړ شـوی نه و خلکو به ټول خوارېږه په خاورینولوښو کې پخول .هر کله چې د بخارماشـین جوړشو نـو لاسي کارونه ماشـیني شـول چې په دې توګه د بخـار د ماشـین پـه هکلـه نظـر د لـومړی ځـل له پاره دیوپوه (لیوناردوداوینچی) لـه خوا پـه (۱۶) میلادي پیړۍ کې وړاندې شو. پـه اوه لـسمه پېړۍ کې ددغـه ماشـین یـوه بېلګه جوړه شوه چې د بخاردفشار په واسطه به یې او بـه لـه کـان (معدن) څخـه پورتـه کـولې. پـه همـدې پېړۍ کـې بیـا یـوه ایتـالوي مختـرع (جیـوواني) یـوه اوبـه ایشوونکې آله (آب ګرمي) جوړه کړه. خوتر ټولـو د پـاملرنې وړ پـوه چـې پـه همـدې پېړۍ کې یې ستر کاروکړ هغه (ینیس پاپن) دی. ده د بخار هغه دېګی جوړ کړ چې د نړۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي او په دغه دیګي کې یې د لـومړي ځل لـه پـاره دغوښې کلکه غوښه پخه کړه. خو (پاپن) هم ونه کړی شول چې د بخارانجن جوړ کړي. تـردې وروسـته بیـا (تومـاس نیوکومن) د بخـارانجن جـوړ کـړ. یـو بـل پـوه چـې (جیمزواټ) نومېده دې کارتـه یې وده ورکړه. وروستـه بیـا د بخار ماشینونه هم ډېر شـول او ډېـر ډولونـه یـې جـوړ شـوي دي او پـه ټـوکر اوبـدلو، د کـانونو، ترانسپورتی ماشینونو او د نورو ډول ډول فابریکو په جوړولو کې ترې کار واخستل شو. ټولـه نړۍ د ماشین کیدو په لور وخوځېده، او دغه بشپړتیایي هڅې لا رواني دي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بیا دې د بخار ماشین په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې یو تن د ټولګي مخې ته را شي او د بخار د ماشین په اړه دې معلومات وړاندې کړي.

۲.

لغتونه	معنا
پېړۍ	سل کاله
ښېلګه	نښانه
پخلنځی	د خوړو د پخولو ځای

بخار: د بخارماشین د بخار د فشار په اثر کار کوي.

۳. پوښتنې:

- هغه وخت کې چې د بخارماشین نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په څه شي کول؟
- د بخاردماشین نظریه د لومړي ځل له پاره دکوم پوه له خوا وړاندې شوه؟
- (جیووانی) ایټالوي مخترع کومه آله جوړه کړه؟
- د بخار د یګی چې د نړۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د بخار د ماشین په اړه یې پوهه ترلاسه کړه؟
- دوی د بخاردماشین په اړه خپل معلومات نوروته وړاندې کولی شي؟
- دنویو کلمو په معنا پوه شول؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوښه د بخارماشین او آب ګرمۍ په اړه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

دیرشم لوست

احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل ، لیکل او دهېواد د ملي و اکمن احمد شاه باباپېژندل دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې احمد شاه بابا څوک دی ؟
- احمد شاه بابا په کوم کال کې او دچاله خوا دافغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو؟

داحمدشاه بابا اصلي نوم احمدخان دی اود ابدالي زمان خان زوی دی. احمدشاه بابا په (۱۱۳۵) هجری لمریز کال دقندهار په ښارکې زېږېدلی دی . پلار یې د هرات مشرو.

احمدشاه بابا د نادرا فشار له مرګه وروسته په (۱۱۲۰) هجري لمریز کال د قوم دمشرانو دلویې جرګې له خوا دافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو. په ډېره لږه موده کې یې پیاوړی مرکزي حکومت جوړکړاوډافغانستان ملي واکمن و. احمدشاه بابا سربېره پر دې چې د جګړې په ډګرکې توریالی و، په پښتو او دري ژبو یې شعرونه ویلي دي. خپل هېواد پرې ګران و، لکه چې وایي:

که هرڅومې د دنیا ملکونه ډېرشي
زما به هېر نه شي داستا ښکلي ډاګونه
دډهلي تخت هېرومه چې را یادکړم
زمادښکلې پښتونخواد غروسرونه

احمد شاه بابا د(۲۲) کالو پاچاهۍ وروسته مړشواو په کندهارکې خاوروته وسپارل شو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- داحمدشاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

دزده کوونکوفعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اوداحمد شاه بابا په هکله دې څو زده کوونکي معلومات وړاندې کړي.

٢. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوکې وکاروئ.

پیاوړی - قوي ډګر- میدان

واکمن - اختیاردار

٣. لاندې پوښتنې په خپلو کتابچوکې ولیکئ او ترځنګه یې ځوابونه ولیکئ .

- داحمد شاه بابا اصلي نوم څه دی؟
- احمدشاه بابا د چا زوی دی؟
- احمدشاه بابا په کوم کال او دچا له خوادافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو؟
- احمدشاه بابا څومره موده پاچاهي وکړه او چېرې ښخ دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړولې شي؟
- پوښتنو ته سم ځوابونه ورکوی شي؟

کورنۍ دنده:

د لاندې بیت مطلب په څو کرښو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي

زما بـه هېر نه شي دا ستا ښکلي ډاګونه

یو د یرشم لوست

خوارېه شیان

موخه: د متن لوستل، لیکل د خوږو شیانو پېژندل او دهغو د ګټو په اړه معلومات لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:

- د داسې خوږو نومونه واخلئ چې خوږه ولري؟
- د ډېرو خوږو شیانو خوړل ګټه لري او که زیان؟ ولې؟

خوارېه شیان بېلا بېل ډولونه لري لکه بوره یا شکره، ګوره، شیریني، قند، نقل، چاکلیټ او داسې نور. په ډېرو خوراکي شیانو او مېوو کې هم زیاته اندازه خوږه شته. په برابره اندازه د خوږو شیانو خوړل د ځوانانو، ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ځکه چې خوارېه شیان انرژي یا قوت لري چې موږ ته او په تېره بیا ماشومان ورته ډېره اړتیا لري. خو د ډېرو خوږو خوړل د ماشومانو له پاره زیانونه لري. لکه د غاښونو خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زیاته خوږه یا خوارېه شیان وخوري نو اشتهایې خرابوي او نور خواړه نه شي خوړلای. ځکه نور خواړه هم د بدن د ودې له پاره ضروري دي. کوښښ وکړئ چې د ډېرو خوږو شیانو له خوړلو څخه ډډه وکړئ ځکه چې ګټې یې کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه وکړئ چې ډېره خوږه ونه خوري.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خوړو شیانو په اړه دې لنډ معلومات ور کړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املا کار وکړئ.
- د زده کوونکو فعالیتونه تر څارنې لاندې ونیسئ او پوره لارښوونه وکړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د خوړو د ګټو او زیان په اړه خبرې وکړي.

۲. د جملو د تشو ځایونو له پاره د قوس څخه مناسب لفظ خوښ کړئ او په کتابچو کې یې ولیکئ!

خواړه شیان انرژي یا قوت ______________ . (لرې، لرم، لري).

موږ خوړو شیانو ته ډېره اړتیا __________ (لرم، لرو، لرئ).

د خوړو د ګټو او زیان په اړه ماشومانو ته لارښوونه __________ . (وکړئ، وکړم).

۳. د لاندې کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!

(شیان، خواړه، ډولونه، ماشومان اوبه، خوړل).

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د خوړو شیانو نومونه ویلی شي؟
- د خوړو شیانو د ګټو او زیانونو په هکله خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- د ورکړل شویو ګډوډو کلمو څخه په ترتیب جملې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د خوړو شیانو په اړه څلور جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

دوه د یرشم لوست

زموږ ورځني خواړه

موخه: د متن لوستل، لیکل دورځني ژوند دخوړو د ګټو په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې خواړه څه شی برابروي؟
- که چیرې خواړه انسان ته ونه رسیږي څه کیږي؟

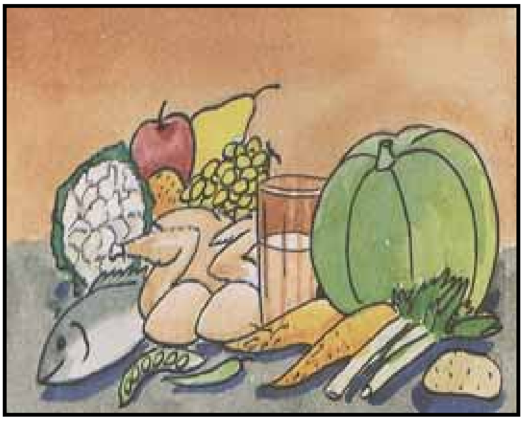

د دې لپاره چې ژوند وکړو او خپل ژوند په ښه توګه تیر کړو نو موږ له هوا، اوبو سربېره خوړو ته اړتیا لرو. خواړه د ټولو انسانانو اساسي اړتیاوې دي. بې له خوړو څخه د انسان ژوند امکان نه لري. خواړه ټولو هغو شیانو ته وايي چې موږ یې خورو او څښو.

له خوړو څخه یوه برخه زموږ په بدن کې انرژي یا قوت تولیدوي. او زموږ د بدن له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول یې یا دونه کوو.

۱. خواړه زموږ د بدن په وده کې خورا مرسته کوي.

۲. خواړه زموږ بدن تو د ساتي.

۳. خواړه زموږ په بدن کې انرژي برابروي چې جسمي او فکري کارونه سرته ورسوو. د دغې انرژۍ له کبله زموږ بدن غښتلی او پیاوړی کېږي او د ځینو ناروغیو په وړاندې مو د بدن مقاومت زیاتوي.

ګرانو زده کوونکو! هغه خواړه چې زموږ د بدن ټولې اړتیاوې بشپړوي او هم زموږ بدن په ښه توګه ورڅخه کار او فعالیت تر سره کوي د مناسبو خوړو په نامه یادیږي. په ښو او مناسبو خوړو کې د بدن د ورځنۍ اړتیا وړ مواد لکه پروټینونه هم شامل دي چې زموږ بدن ته ډېر ضروري دي او بدن ته انرژي برابروي پروټین زموږ هډوکي په تېره بیا د ماشومانو هډوکی پیاوړي کوي پروتین په غوښه،

شيدو، هګيو، لوبيا، سبو، غلو، او مېوو کې پيدا کېږي نو لازم دي چې موږ د خپل وس او توان په اندازه پروټيني خواړه وخورو تر څو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په ورځني ژوند کې د خوړو د اړتيا په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د هرګروپ يو تن دې دخوړو په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۳. پوښتنې:
- خواړه زموږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
- په کومو خوړو کې پروټيني مواد موجود دي؟
- مناسب خواړه کوم خواړه دي؟

۴. دلاندې جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.
خواړه زموږ د بدن په ______________ کې خورا مرسته کوي.
خواړه زموږ بدن ________________ ساتي.
خواړه زموږ په بدن کې ____________ برابروي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- په دې پوه شول چې زموږ خواړه کوم دي؟
- د مناسبو خوړو په اړه خبرې کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواړه مو چې ډېر خوښيږي په خپلو کتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر وليکئ!

درې د پرشم لوست

رښتیا ویل

موخه: د متن لوستل، لیکل، د رښتیا ویلو په ارزښت پوهېدل او په ځان باندې یې پلي کول دي.

پوښتنې:

- که تاسو په هر کار کې رښتیا ووایئ مور او پلار مو در څخه خوشحالیږي؟ که هو، نو ولې؟
- رښتیاویل څه ګټه لري؟

د اشک کورنۍ یو بڼ لري. یوه ورځ اشک خپل بڼ ته ورننووت او پکې ګرځیده. د بڼ په یوه خوا کې یې پر یوه تبر سترګې ولګېدې. تبرېې را واخیست او دیوې مېوه لرونکې ونې پوټکی یې پرې کړ. بله ورځ اشک له خپل پلار سره د بڼ د لیدلو له پاره ولاړ.

اشک او پلار یې په بڼ کې ګرځېدل. ګوري چې د هماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژیړې شوې دي. پلار یې ډېر خواشینی او په غوسه شو. له اشک څخه یې پوښتنه وکړه: د دې ونې پوټکي چاپرې کړي دي؟ اشک چې خواشینی ښکارېده، پلار ته یې وویل: ددې ونې پوټکي ما پرې کړي دي. زه نه پوهېدم چې په دې عمل سره ونه وچیږي او پاڼې یې ژیړیږي.

پلار یې دده په رښتیاویلو ډېر خوښ شو او ورته یې وویل: زویه! د ونو پوټکي څوک نه پرېکوي. که چېرې د ونو پوټکي پرې شي نو ونه وچیږي. دا ونه ما په ډېر شوق سره اېښې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دې ونې په وچېدو ډېر خپه شوم خو له بلې خوا ستا په رښتیاویلو ډېرخوشحاله شوم، ځکه چې تا رښتیا وویل او رښتیاویل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده کوونکو څخه معلومات وغواړي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي. بیا دې یو یوتن د متن مطلب بیان کړي.

۲. د لاندې کلمو هم معنا پیدا کړئ او تر کلمو لاندې یې په خپلو کتابچوکې ولیکئ!

بڼ ـ ...... خوښ ـ .... پوټکی ـ .... خواشیني ـ .... غوسه ....

۳. د قوسونو نه مناسب فعل خوښ کړئ او د جملو په تشو ځایونو کې یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

د اڅک کورنۍ یو بڼ ________________ . (لري، لرو)

تبر یې واخیست او دیوې مېوه لرونکې ونې. پوټکي یې ________. (پرې کړل، لېرې کړ)

اڅک او پلار یې کله چې په بڼ کې ________. (ګرځېدل، تلل)

ګوري چې دهماغې مېوه لرونکي ونې پاڼې ژېړې شوي ________. (دي، ده)

زویه! د ونو پوټکي څوک نه ___________ . (پرې کوي، شکوي)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آیا دوی له متن څخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب یې پوه شول؟
- زده کوونکي د رښتیاویلو په ګټو خبرې کولی شي او له رښتیا ویلو سره یې مینه پیدا کیږي.
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- په نیمګړو جملو کې مناسبې کلمې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

د رښتیاویلو په اړه په خپله خوښه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

څلور د يرشم لوست

سخاوت

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د متن پر مفهوم پوهېدل او د سخاوت په هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر سخاوت څه ته وايي؟
- تاسو د خپل وس او توان په اندازه له کوم بې وزلي سره مرسته کړې ده څرنګه؟
- سخي انسان د خدای (جل جلاله) په نزد څه قدر لري؟

سخاوت دې ته وايي چې يو سړی د خپل مال، پیسو او نورو څخه يو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا اړو خلکو ته ورکړي. سخاوت د اسلام په سپېڅلي دين کې ډېر ښه او په زړه پورې عمل بلل شوی دی. دمثال په توګه که چېرې يو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره بايد مرسته وکړو. همدا راز يو چا ته د ښو کارونو لارښوونه وکړو. سخي انسان ته د خدای (جل جلاله) دوست هم وايي.

خدای (جل جلاله) سخي انسان ته په دې دنيا کې عزت ورکوي او د هغه مال زياتوي. په آخرت کې هم ډېر ثوابونه ور په برخه کوي.

لکه چې يو شاعر وايي:

دا دنيا په سخاوت سره زياتيږي
دکوهي اوبه چې وباسې لازيات شي

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووایي. او مرسته دې ورسره وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې څو تنه وار په وار د ټولګي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.

۲. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ!

سخاوت ـ سخي ـ ځوانمرد ـ سپېڅلی

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې ولیکئ!

سخاوت دې ته وایي چې یو سړی د خپل مال، پېسو او نورو څخه یو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا _____ خلکو ته ورکړي.

سخاوت د اسلام په سپېڅلي دین کې په زړه پورې ___________بلل شوی دی.

که چېرې یو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره باید ______ وکړو.

سخي انسان ته د خدای ______ هم وایي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په څو کرښو کې ولیکي.

دا دنیا په سخاوت سره زیاتیږي
د کوهي اوبه چې وباسې لا زیات شي

پنځه دیرشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، ليکل او د مور د حقونو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر مور په خپلو ماشومانو کوم حقونه لري؟
- مورې او تاسې ولې د خپلې مور درناوى او ور سره مرسته کوو؟

ټولو خلکو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. د هغوی له لارښوونو څخه اطاعت وکړي. خبرې يې ومني. کله چې هغوي بې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بريالي او آخرت يې روښانه شي.

هغه وخت چې رسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علي (کرم الله وجه) ته يې وويل: زما څادر واخله او په پلانکي ځاى کې يې يو شپون ته ورکړه.

حضرت علي (کرم الله وجه) څادر واخيست او د شپون ځاى ته ورغى. حضرت علي (کرم الله وجه) له چا څخه پوښتنه وکړه چې پلانکى شپون پېژني؟ سړي ورته وويل: چې هو: پېژنم يې. هغه په غره کې رمه پيايي. حضرت علي (کرم الله وجه) شپون ته ورغى او ورته يې وويل: حضرت رسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) پر تا سلام وايه او دا څادر يې ما ته راکړ چې تا ته يې درکړم. شپون ورته وويل: کله چې زه خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) غاښ شهيد شوى دى، ما خپل غاښونه مات کړل. بيا مې غوښتل چې د حضرت رسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) ته ورشم. خو څرنګه چې مور مې ډېره زړه او بې وسې ده. ما د هغې خدمت کاوه.

حضرت علي (کرم الله وجه) ورته وويل: تا د خپلې مور خدمت کړى دى، خداى (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) په حضور ستا ټول خدمتونه د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) خپل څادر زما په لاس تا ته د سوغات په ډول رالېږلى دى. شپون بيا هغه څادر واخيست او مننه يې ترې وکړه.

د اسلام پيغمبر حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) د مور په هکله دا هم فرمايلي دي:

جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دى

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله نور څه معلومات لري، و دې وايي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې څو تنه زده کوونکي په وارسره دلوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووايي.

۲. پوښتنې:

موږ باید له خپل مور او پلار سره څه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجه) ته یې څه وویل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ولې څادر سوغات کړ؟

زموږ پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله څه فرمايلي دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار ________________ وکړي.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخیست او د ____________ ځای ته ورغی.

رسول الله دا څادر ما ته را کړ چې __________ یې درکړم.

جنت د مور او پلار تر ________________ لاندې دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن مطلب ویلی شي؟
- پوښتنوته سم ځوابونه ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هرزده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره د خپلې مور د حقونو په هکله څو جملې ولیکي.

شپږ د يرشم لوست

نوم

بريالي،	اجمل،	ملالۍ،
ونه،	غوا،	چوکۍ،
کړکۍ،	چرګ	

موخه: دمتن لوستل، ليکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم يې پوهېدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په چوکاټ کې څه ډول کلمې ليکل شوې دي؟
- د غه کلمې خلک څه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حيوان، نبات او يا نورو شيانو د پاره وي.
لکه ختېک، قادر، آس، اوښ، ونه، څوکۍ او داسې نور.

د اجمل پلار، تورګل اکا دکور ترخنګه د چرګانو يو فارم جوړ کړی دی.فارم هغه ځای ته وايي چې چرګان په کې ساتل او پالل کيږي. همدا راز هغه يو آس او يوه غوا هم ساتلې ده او روزنه يې کوي. د تورګل اکا مشر زوی اجمل په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له ښوونځي څخه رخصت او کور ته راشي،د ښوونځي کالي وباسي او بيا خپله ډوډۍ خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرګانو او چوږګوړو ته خواړه او اوبه ورکوي. دوی دخپل فارم په شاوخوا کې ښکلي ګلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا يې ډېره ښکلې کړې ده. د اجمل پلار د ونو تر څنګه ښکلې څوکۍ هم ايښې دي چې د ګلانو د ننداريې له پاره ترې کار اخلي. د تورګل کورنۍ د چرګانو روغتيا ته ډېره پاملرنه کوي. له دې کار څخه د دوی ژوند ډېر ښه شوی دی. تورګل اکا اجمل ته داسې وايي: زويه! که کوم وخت زموږ چرګ ناجوړه شي هغه بايد په چا ونه پلورو او نه يې غوښه په خپله وخورو ځکه چې هر کسب بايد په امانت داری ولاړ وي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکی دې په متن کې د اشخاصو، څارویو، نباتاتو او شیانو نومونه په تخته ولیکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نومورې کلمې نومونه دي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ یو تن خپل معلومات نورو ته وواییي.

۲. زده کوونکي دې د یو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بیا دې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرګان، روزنه، اشر، ښکلې، ګلان، څوکۍ، ونې، روغتیا، ساتلې، څخه، لرې، ښه، ترې، ځکه

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم څه ته وایي؟
- د نوم په اړه نور مثالونه ورکولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، څارویو اود نباتاتو یو څو نومونه ولیکي.

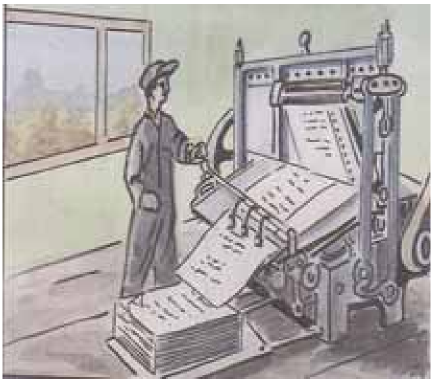

اوه د یرشم لوست

د چاپ صنعت

موخه: د متن لوستل، لیکل. د چاپ ماشین د اختراع په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې د کتابونو د چاپ ماشین د لومړي ځل له پاره چا جوړ کړ؟ او ولې؟
- د چاپ ماشین لومړی له څه شي څخه جوړ شو؟

د احمد پلار اخبارلوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه کتابونه وو. په غور یې کتل او په فکر کې و. پلار یې ور څخه پوښتنه وکړه: څه فکر کوې، زویه؟ احمد وویل: ما د اکتابونه کتل. ته یې وګوره څومره ښکلي چاپ شوي دي. پلار یې وخندل او ورته یې وویل: زویه! د نن ورځې څخه په زرګونو کلونو پخوا خلکو لیک نه پېژانده. دیوه کار یا دکوم خبر د رسولو له پاره به یې سړی یو ځای او بل ځای ته لېږه.

په دې کې یوه لویه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به ورکه شوه. بله ستونزه داوه چې دا خبره به هم څو تنو ته رسېده او ځینو نوروته چې لرې اوسېدل بېخي نه رسېده.

بیا داسې وخت هم راغی چې خلکو لیکل زده کړل خو د لیکلو له پاره ډېر کوښښ اووخت په کارو. وروسته خلکو فکر وکړ چې خپلې لیکنې باید ژر ولیکي او وخت مو ډېر تېر نه شي. چا چې د لومړي ځل له پاره د دې جلاجلا تورو په یو ځای کولو سره د چاپولو طریقه پیدا کړه هغه څه نومېده؟ هغه (ګوتنبرګ) نومېده هغه له لرګي څخه توري جوړ کړل اودهغه په وسیله یې کتابونه چاپ کړل.

خو ډېر ژر هغه ته څرګنده شوه چې د لرګيو دا توري خرابېږي او بيا کتابونه دومره ښکلي او صفا نه چاپيږي. د دې کار له پاره ګوتنبرګ له يو بل سرې څخه مرسته وغوښته. هغه سړي ورته ديوه قالب او داوسپنې د تورو جوړولو لارې چارې ور زده کړې. په دې ډول يو وړوکې د چاپ ماشين جوړ شو چې يو کتاب يې چاپ او خپور کړ. وروسته دې کار ورو ورو پرمختګ وموند. اوس په هر هېواد کې په لکونو شمېر کتابونه، ښايسته او رنګيني ورځ پاڼې چاپېږي. چې ځوان، زده کوونکي، نر او ښځې يې په مينه لولي، خپله پوهه زياتوي اوله هغو څخه په خپل ورځيني ژوند کې ګټه اخلي... د نړۍ له حالاتو څخه ځان خبروي.
که چېرې د چاپ ماشينونه نه وای نو مونږ به له پوهې څخه بې برخې او بې خبره پاتې وای. احمد چې له پلار څخه دا ګټور معلومات واورېدل، ډېرخوښ شو او ويې ويل: پلاره! زه به دا ټولې خبرې خپلو ملګرو ته هم وکړم چې د پوهې او دچاپ د ماشين په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د چاپ ماشين په اړه دې رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د لوست مطلب په خپله ژبه نوروته بيان کړي.

۲. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن په چوپتيا ولولي او نومونه دې پکې په ګوته کړي. بيا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

۳. زده کوونکي دې د لاندې جملو خالي ځايونه په مناسبو کلمو بشپړ کړي.

د احمد پلار اخبار ________.

احمد هم ورسره ناست و له هغه سره دوه __________ وو.

پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه څه ________کوې؟

احمد وويل: ما دا کتابونه ________.

ته يې وګوره څومره ښکلي _______ شوي دي.

۴. پوښتنې:

- د احمد پلار څه شی لوست؟
- له احمد سره څه شی و؟
- د لومړي ځل له پاره چا د لرګيو څخه توري جوړ کړل؟
- د چاپ په ماشين کې څه شی چاپ او خپريږي؟
- د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟
- کولی شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولګيوالو ته ووايي؟
- په متن کې نومونه پيدا کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکئ!

اته دېرشم لوست

د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، ليکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتني:

- څوک کولی شي چې د مفرد نوم او د جمع نوم ووايي؟
- مفرد اوجمع نوم څه ته وايي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې يوازې په يو سړي، يوحيوان اويو شي دلالت کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له يو څخه په زياتو سړيو، حيواناتو او شيانو دلالت وکړي.

په لاندې جملو کې د مفرد او جمع نومونو مثالونه:

د مفردو نومونو جملې	د جمع نومونو جملې
دا پسه دی.	دا پسونه دي.
دا کتاب دی.	دا کتابونه دي.
هغه ونه ده.	هغه ونې دي.

د مفردو جملو جمع وليکئ!

مفرد	جمع
مثال: دا سړی دی.	دا سړي دي.
دا ښځه ده.	دا .... دي.
دا اس دی.	دا........... دي.
دا سنډا دی.	دا .... دي.
دا پسه دی.	دا .... دي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دمفرد او جمع په اړه دې معلومات له مثالونو سره په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي.

۲. د چوکاټ مفرد او جمع نومونه د لاندې جملو په تشو ځايونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

کله چې کومه ستونزه پيدا شي د قوم __________ سره راغونډيږي.

ستونزې او __________ د جرګو له لارې او اريږي.

له جرګې څخه __________ ملاتړ کوي.

زموږ هېواد زيات __________ لري.

دواکسين __________ بايد پاکه وي.

غرونه، مشران، شخړې، افغانان ، ستن

۳. لاندې مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سيندونه، وياله، افغانان، مشر، ګلان، غوا)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه وپېژندل؟
- زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعريف کولی شي؟
- د ورکړل شويو مفرد او جمع نومونو څخه يې جملې جوړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له ياده وليکئ او بيا يې د جمع په نومونو واړوئ!

نهه د ېرشم لوست

نیکي کول

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نیکي په مفهوم پوهېدل او په ورځینیو چارو کې یې عملي کول دي.

پوښتنې:

- ستاسو په فکر نیکي یعنی څه؟
- نیکي کول څه ګټه لري؟

یو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نیکي او مرسته کوي.

د ژبې په وسیله نیکي کول خلکو ته د ژبې له لارې لارښوونه ده.څه یې چې زده وي او ښه وي، هغه بل چاته ښودل او ویل دي. که څوک لارښوونې ته اړ وي، په نرمو او خوږو خبرو ورته لارښوونه کوي. دلاس په وسیله نیکي او مرسته کول، مثلاً: د یوه ړوند لاس نیول او سمې لارې ته یې برابر ول دي او یا څوک ړوند یا کمزوری له سړک څخه بلې خواته تېر کړي. که دیو چا بار دروند وي، ورسره یې یوسي.

که څوک وږی یا لوڅ وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. ښه زده کوونکي دغه ګټورې خبرې تل په پام کې نیسي او په ژوند کې پرې عمل کوي.

رحمان بابا وایي:

کر د ګلو کړه چې سیمه دې ګلزار شي
اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي
کوهي مه کنه د بل سړي په لار کې
چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۲. د لاندې چوکاټ له مفردو کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د جمع کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
ژبه	ژبې
لاس	
مرسته	
لارښوونه	
سړک	

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

یو انسان له خلکو سره په ژبه ، لاس ، او مال نیکي او مرسته ________.

دژبې په وسیله خلکو ته لارښوونې ______________.

په لاس نیکي کول هغه دی، چې د یو ړوند لاس ______________.

که د یو چا بار دروند وي، ورسره یې ________________.

۴. د لاندې بیت مطلب په نثر ولیکئ!

کـر د ګلـو کـړه چې سیمه دې ګلـزار شي

اغـزي مه کره په پښو کـې به دې خار شي

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د نیکي کولو په اړه خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- دلوستل شوی بیت مطلب په نثر اړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د نیکي کولو متن په کور کې ولولئ. په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکئ چې باید له چا سره مرسته وشي.

څلوېښتم لوست

متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ځای يې کارول دي.

پوښتنې:
- تاسې متلونه اورېدلي دي؟
- څوک کولی شي متل ووايي؟
- د متل د کارولو ځای پېژنئ؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوا زموږ په هېواد کې ډېر دود لري.
او زموږ هېوادوال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتيا په وخت کې کاروي.
په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- خپل عمل دلارې مل.
- څه چې کرې هغه به رېبې.
- ژرنده که د پلار ده هم په وارده.
- چې اوسې، په خوی به د هغو سې.
- له يولاس نه ټک نه خېژي.
- په يوه ګل نه پسرلی کېږي.
- مارته په لستوڼي کې ځای مه ورکوه!

ښوونکي ته لارښوونه:

- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په ګروپونو وویشئ چې له یو بل سره د متلونو په اړه وغږیږي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن ولولئ او یوله بل سره د متل په هکله خبرې وکړئ. بیا دهرې ډلې یو تن دې په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.

۲. لاندې عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بیا متلونه په ګوته کړئ، وروسته یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

سترګې په ښونه درنیږي.

د اخک پلار.

ځمکه هغه سوځي چې اورپرې بلیږي.

د هوسۍ مور.

دروغ د ایمان زیان دی.

اوښ په بډه نه وهل کیږي .

که نن پر ما سبا پرتا .

دریاب په لوټه نه خړیږي.

زمونږ افغانستان.

د پښتو څلورم کتاب.

ارزونه:

- زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دوی کولی شي چې متل له یاده ووایي؟
- په دې پوه شول چې متل باید سړی چېرې وکاروي؟

کورنۍ دنده:

متلونه له یاده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

یو څلوېښتم لوست

د نوم ډولونه

خاص نوم

خوشحال خټک،	امیر کروړ،	ننګرهار،
مزارشریف،	ابوریحان البیرونی،	بامیان.

موخه: د متن لوستل، لیکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتنې چوکاټ کې څه لیکل شوي دي ؟ په هغو کې خاص نوم ښودلی شئ!
- ستا سو په فکر خاص نوم څه ډول نوم ته وایي؟

خاص نوم: هغه دی چې په یو خاص شخص او ځای باندې د لالت وکړي. لکه مزار شریف، احمد شاه بابا ، کابل. بلخ، پغمان

زموږ د ګران هېواد افغانستان مرکز کابل دی.
کابل ډېرې تاریخي او ښکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان ماڼۍ، د بابربڼ، د باغ بالا هوټل، د امیر عبدالرحمن خان مقبره او نور.
د کابل شمال خواته د پروان ولایت، لوېدیځ ته یې د ورد ګو او میدان ولایت، جنوب خواته یې د لوګر ولایت او ختیځ ته یې د لغمان او ننګرهار ولایتونه پراته دي.
کابل ډېر ښووونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجونې او هلکان پکې زده کړه کوي همدا راز کابل ډېرې ښې مېوې لري چې مڼې یې له ډېر پخوا څخه شهرت لري.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دې معلومات وړاندې او مثالونه دې پر تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي.

۲. په لوستل شوي متن کې دې خاص نومونه په ګوته کړي. بيا دې په تخته وليکي.

۳. په لاندې جملو کې خاص نومونه په ګوته کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

افغانستان ډول ډول ښاروي لري. (افغانستان)

زموږ د ګران هېواد مرکز کابل نوميږي.

په ننګرهار کې د نارنجو ونې ډېرې دي.

د بابر په بڼ کې ښکلي او ښايسته ګلان کرل کيږي.

د کابل پوهنتون د لوړو زده کړو ځای دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟
- خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولی شي؟
- په متن کې يې خاص نومونه په ګوته کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې پنځه خاص نومونه له ياده په خپلو کتابچو کې وليکي او بيا دې په جملو کې وکاروي.

دوه څلوېښتم لوست

وزرماتی مرغه

موخه: د متن لوستل، لیکل او پر مرغانو باندې د زړه سوي په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- تاسې داسې څوک پېژنئ چې هغه په الوتونکو مرغانو باندې زړه سوی ولري؟
- فکر وکړئ چې له یو وزرماتي مرغه سره مخامخ شئ څه به وکړئ؟

یوه ورځ ښایسته ګل له خپلو څوټولګیوالو سره یو باغ ته ولاړل چې هلته خپل درسونه ولولي. دوی دیوې ونې لاندې کېناستل او په درس لوستلو یې پیل وکړ.

په دې شېبه کې یې الوتونکي مرغان لیدل چې د ونو پر ښاخونو کېناستل. د باغ په یوه خواکې یې ولیدل چې یو مرغه د بوټو له پاسه پروت دی او الوتی نه شي. ښایسته ګل ورغی او مرغه یې ونیو، ویې کوت چې یو وزر یې مات دی. اېمل پوښتنه وکړه: دا مرغه څه کوې؟ هغه ځواب ورکړ: کور ته یې وړم او کوښښ کوم چې وزر یې جوړ شي. اڅک وویل: زه به یوه پنجره درکړم.

ښایسته ګل چې کور ته ولاړ مرغه یې خپلې مورته وښود. موریې ترې پوښتنه وکړه: ولې دې کورته راوړ؟ ..... هغه ځواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزریې جوړ شي. مور یې بیا ترې پوښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پیدا کړه؟ ښایسته ګل ځواب ورکړ: له اڅک څخه مې واخیستله.

ښایسته ګل به هره ورځ مرغه ته اوبه او دانه ورکوله. څو ورځې تېرې شوې. مرغه جوړ شو او داسې ښکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې څخه ووزي. کله چې ښایسته ګل په دې پوه شو چې مرغه ښه جوړ شوی دی او الوتی شي، له ځان سره یې وویل: او س باید دا مرغه خوشې کړم تر څو په آزاد ډول په هواکې والوزي. هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه یې خوشې کړ او والوت.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن په وار د لوست پر اصلي موضوع باندې نورو ته معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:
- که موږ یو الوتونکی مرغه ووینو چې وزر یې مات وي څه به وکړو؟
- ښایسته ګل د بوټو له پاسه څه شي ولید ؟
- مرغه یې بیا چېرې یوړ؟
- د وزر ماتي مرغه له نیولو څخه د ښایسته ګل موخه څه وه؟
- موږ باید له مرغانو سره څنګه سلوک وکړو؟

۳. د لاندې چوکاټ له جمع کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

جمع	مفرد
درسونه	درس
ونې	
مرغان	
ښاخونه	

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په اصلي مفهوم پوه شوي دي؟
- دلوستل شوی متن مفهوم په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له ورکړل شویو جمع کلمو څخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:
لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!
(مرغه ـ آزاد ـ پنجره ـ باغ)

دريم څلوېښتم لوست
د زغم ښيګڼې

موخه: د متن لوستل، ليکل او په زده کوونکو کې دزغم او حوصلې د ښيګڼو د پياوړتيا روزنه ده.

پوښتنې:
- ويلی شئ د زغم معنا څه ده؟
- ستاسو په کورنۍ کې څوک دښه زغم او حوصلې خاوند دی؟
- زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د څه شي خاوند و؟

د بشريت ستر لارښوونکی حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې خاوند و. لوی خدای (جل جلاله) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړی و.
زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار اخيسته.
وايي چې مبارک به کله چې دلمانځه له اداکولو له پاره د جومات په لور روان و د تللو په حال کې به يوې يهودۍ ښځې له بامه پر مبارک څڼلې راغور ځولې او د پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ازار سبب به شوه، خو حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) به دا اذيت په ډېره سړه سينه زغمه او له صبر څخه به يې کار اخيسته دغه عمل ډېرې ورځې تکرار شو خو ناڅاپه دوه ورځې دا عمل ونه شو. حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په دويمه ورځ په جومات کې پوښتنه وکړه چې هره ورځ يهودۍ ښځې پرده څڼلې راغورځولې خو دا دوه ورځې دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم(صلی الله عليه وسلم) د علت پوښتنه وکړه، يوتن مبارک ته ځواب ورکړ چې هغه ښځه ناروغه ده. حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بيا د يهودۍ ښځې کورته ورغی او له هغې څخه يې د روغتيا پوښتنه وکړه. دا خبره يهودۍ ښځې ته د حيرانتيا وړ وه. هغې د رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په صبر او حوصلې آفرين ووايه او په هماغه ورځ يې ايمان راوړ او مسلمانه شوه.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو یو تن په وار د متن مطلب نورو ته ووایي.

۲. پوښتني:

- د زغم معنا څه ده؟
- د لوستل شوي متن څخه مو څه زده کړل؟
- د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچوکې ډک کړئ.

خاوند ، وران، زغم، ایمان، مسلمانه ، اخیسته

د بشریت ستر لارښود په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې ___________ و.

زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار ___________.

وایي چې مبارک به کله چې دلمانځه د اداکولو له پاره جومات په لور ___________ وو.

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سړه سینه ___________ .

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بیا د یهودی ښځې کورته ورغی او د هغې څخه یې د ___________ پوښتنه وکړه.

په هماغه ورځ یې ___________ راوړ او ___________شوه.

۳. په لاندې کلمو کې سمه کلمه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لارخود	لارښود	لارښوت
حوصلې	اوصلې	هوسلې
زغم	ځغم	ذغم

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د لوست په مطلب خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

زغم، حوصله،جومات

څلور څلوېښتم لوست

د ناروغۍ لیک

موخه: د ناروغۍ د لیک لیکل، لوستل او د ناروغۍ په وخت کې د ښوونځی اداري ته يې استول دي.

پوښتني:

- تاسو کوم وخت خدای مه کړه د ناروغۍ له امله د ښوونځي اداري ته لیک استولی دی؟
- د ښوونځي اداري ته دناروغۍ د لیک استولو څخه مو هدف څه دی؟

د <u>رحمان بابا</u> د ښوونځي مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن دیوې ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ___________________.

ملالۍ د خوشحال لور د څلورم الف د ټولګي زده کوونکې.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د نارو غۍ لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د ناروغۍ لیک ګټې وښيي. او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې دناروغۍ لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍلیک په لوړ آواز ولولي. بیا دې زده کوونکي یو بل ته خطونه ولیکي.

۲. زده کوونکي دې د ناروغۍ لیک پاک سوتره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. پوښتنې:

- تاسې خدای مه کړه که ناروغه شئ د ښوونځي اداري ته څه شی استوئ؟
- د ناروغۍ لیک له استولو څخه مو موخه څه ده؟
- په ناروغۍ لیک کې د نېټې لیکنه ولې ضرور ده؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ناروغۍ لیک لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهېدل چې د ناروغۍ لیک په کوم وخت کې لیکل کیږي؟
- زده کوونکي د ناروغۍ لیک له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلې لیک سره یو د ناروغۍ لیک په خپل نوم ولیکي.

پنځه څلوېښتم لوست

داړتیا لیک

موخه: د اړتیا لیک لیکل، لوستل او د اړتیا په وخت کې ترې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:

- تاسې کله د ضروري کار له امله د ښوونځي ادارې ته رقعه لیکلې ده؟
- د ښوونځي ادارې ته داړتیا لیک استول څه ګټه لري؟ او ولې؟

د سید جمال الدین افغان د ښوونځي ښاغلی مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن د یوه ضروري کار له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ـــــــــــــــــــــــ .

اجمل د خوشحال زوی

د څلورم الف ټولګي زده کوونکی.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د اړیتا لیک د لیکلو په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د اړتیا لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.

۲. بیا دې د هر ګروپ زده کوونکي په وارسره د اړتیا لیک په اړه خبرې وکړي.

۳. زده کوونکي دې یو بل ته د اړتیا لیک املا ووایي.او خپلې غلطۍ دې یو د بل په مرسته اصلاح کړي.

۴. پوښتنې:

- تاسې ته که کوم کار پیښ شي د ښوونځي اداري ته څه استوئ؟
- د اړتیا لیک استول د ښوونځي اداري ته څه ګټه لري؟
- په اړتیا لیک کې نېټه لیکنه ولې مهم کار دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ا ړتیا لیک لوستلی شي؟
- د اړتیا لیک د لیکلو په ارزښت پوه شول؟
- زده کوونکي کولی شي چې د اړتیا لیک د املا په توګه ولیکي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتیا لیک ولیکي او په بله ورځ دې خپل ښوونکي ته ورښکاره کړي.

شپږ څلوېښتم لوست

څه چې وایې هغه به اورې

موخه: د متن لوستل، لیکل، انګی‌ په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو ور په ګوته کول دي.

پوښتنې:

- کله مو د سارا یا د غره دلمنې ترخنګه په لوړ آواز چیغه وهلې ده؟
- تاسې بیرته څه اورېدلې دي؟ او ولې؟
- ستاسو په فکر بېرته آورېدل شوي غږ ته څه وایي؟

یوه ورځ اشرف د سپل له پاره د کلي د غره لمنې ته ورغی. هلته په لوبو اخته شو. ناڅاپه یې له مخې څخه یو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغا وکړه. هر غږ چې د ده له خولې څخه راوت، هغه به یې بېرته اورېده. هېڅکله یې داسې پېښه نه وه لیدلې. ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښې کوي. اشرف غږ کړ: چې څوک یې؟ آواز یې واورېد چې څوک یې؟ اشرف په غوسه شو او په لوړ آواز یې وویل: ته ډېر بې عقل یې! ځواب یې واورېد چې ته ډېر بې عقل یې. د اشرف غوسه زیاته شوه. په سختو خبرو یې پیل وکړ. آخر پوه شو چې هر څه وایي، ټکي په ټکي یې بېرته اوري. د دې له پاره چې وپوهېږي په لټولو یې پیل وکړ چې غږ کوونکی پیدا کړي. هر څومره چې وګرځید هغه یې ونه مونده. په ډک زړه کورته راغی،پلار ته یې وویل: پلار جانه، نن په غره کې یوه هلک زما د آواز پېښې کولې، سختې خبرې مې ورته وکړې. هغه هم همغسې سختې خبرې راته وکړې. هر څومره مې چې ولټاوه، پیدا مې نه کړ.

پلار یې چې د خپل زوی ټولې خبرې واورېدې داسې یې ورته وویل: د زړه سره! هر څه چې دې اورېدلي دي هغه ستا د خپل آواز غبرګون دی. چې بیرته تاته راګرځېدلې دي. په غرونو او داسې نورو ځایونو کې نور آوازونه نه وي. غرونه مخامخ ځي، بیا بېرته راګرځي او اورېدل کیږي. بیا یې د ا شعر ورته وو ایه:

دا جهان په شان دغره دی زموږ فعل دی آواز
چې وایو هغه آورو، هغه دم په هغه راز

د آواز دغه غبرګون چې د جګو غرونو ترمنځ د تنګو درو په اړخونو کې رامنځته کیږي د پښتنو په ځینو سیمو کې د انګې په نامه هم یادیږي دغه غبرګون په دغه شان ځایونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- له متن څخه پر اصلي مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښاغلی ښوونکی دې د متن د څو جملو املا شاګردانو ته ووایي.
- ښوونکی دې د فعل کلمې د متن څخه پیدا او د تختې پر مخ ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د هرګروپ څخه دې یو تن په وار سره د متن پراصلي مطلب نورو ته معلومات ورکړي.
۳. د لاندې جملو تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره ډک او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

یوه ورځ اشرف د سیل له پاره سارا ته ___________.

یو غره ته _________.

هلته په لوړو اخته ________.

ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پیښي ________.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

انګې ــ د غږ غبرګون ، کړنګار

پیښه ــ واقعه

غوسه ــ قار

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دوی د متن په اصلي مطلب پوه شول او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لوست مطلب په څو کرښو کې ولیکي.

اوه څلویښتم لوست

افغانستان

موخه: د متن لوستل، لیکل او زده کوونکي په دې وپوهیږي چې زموږ د هېواد څلورو خواوته کوم ... هېوادونه پراته دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې زموږ ګران هېواد افغانستان په کومه و چه (قاره) کې پروت دی؟
- څوک ویلی شي چې د افغانستان په څلور خواو کې کوم هېوا دونه پراته دي؟
- زموږ په هېواد کې کوم ملیتونه اوسیږي؟ نمونه یې واخلئ؟

افغانستان زموږ هېواد دی او د آسیا په لویه وچه کې پروت دی. خلک ورته د آسیا زړه هم وایي. زموږ د هېواد شمال ته تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، جنوب او ختیځ ته یې پاکستان او لویدیځ ته یې د ایران هېواد موقعیت لري. زموږ په هېواد کې ډېر قومونه او ملیتونه ژوند کوي لکه پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن بلوچ، نورستانیان، پشه یان او داسې نور. دا ټول افغانان بلل کیږي. زموږ د بدن وینه د هېواد له اوبو، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده. دا هېواد پر موږ باندې د مور په شان حقونه لري. ځکه موږ ته یې داسې روزنه راکړې لکه څنګه چې خپلې مور روزلي یو.

ټول افغانان کولی شي د خپل هېواد په پراخه او ښایسته لمن کې په ډېره خوشحالۍ ژوند وکړي. موږ باید د ژوند ترپایه پورې د خپل ګران هېواد د آبادۍ له پاره کوښښ وکړو، ترڅو زموږ هېواد همېشه ودان او وسمسور شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تخته وليکي. له زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروي.
- د افغانستان په اړه لنډ معلومات دې ورکړي.
- له متن څخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن څخه دې په زده کوونکو باندې املا وليکي!

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بيا دې دهرې ډلې څخه يو تن د ټولګي مخکې د افغانستان د ګاونډيوهېوادو نومونه په لوړ آواز ووايي.

٢. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

افغانستان، مليتونه، مور، هېواد، ودان.

٣. دلاندې جملودتشو ځايونو له پاره مناسب ربطي توري او کلمې پيدا او په خپلوکتابچو کې يې وليکئ!

افغانستان زموږ هېواد دی. ________ د آسيا په لويه وچه کې پروت دي.

په دغه هېواد کې ډېر قومونه او ____ ژوند کوي.

زموږ د بدن وينه د ____ له _____، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.

ارزونه:

- زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- د افغانستان په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
- د افغانستان ګاونډي هېوادونه يې وپېژندل او هغه يې په خپلوکتابچو کې وليکل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله څو مناسبې جملې و ليکئ!

اته څلویښتم لوست

عام نوم

قلم، کتاب، مور، هېواد، میوې، ونې، تیږې، ګلان

موخه: دمتن لوستل، لیکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عام نوم څه ډول نوم ته وایي؟

عام نوم: هغې کلمې ته وایي چې په خپلوډېرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډبرو سکاره یوه تور رنګې ماده ده چې زموږ د ګران هېواد په ډېرو ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخشان کې پیدا کېږي.

زموږ ځینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې دډبرو له سکرو نه ګټه اخلي. ځکه چې دلرګیو تر سکرو د ډبرو دسکروتودوخه ډیره زیاته ده.

او په فابریکو کې یې د سونګ د توکو په څېر کاروي. سکاره په دوه ډوله دی یو ډول یې د ډبرو سکاره دي او بل ډول یې دلرګیو سکاره دي د لرګیو سکاره د لرګیو له سوځولو څخه لاس ته راوړي. او د ډبرو سکاره په اورغورځوونکو غرونو کې په کاني ډول موجود دي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته ولیکي لکه ډبرې، ګلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د عام نوم په اړه څه چې پوهیږي خبرې وکړي او یو مثال دې په تخته ولیکي.

۲. زده کوونکي دې عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، ځمکه، ونې، ځنګلونه، تیږې، هېواد ، ژمی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن پر اصلي مطلب پوه شوي دي؟
- د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- د عام نوم په هکله نور مثالونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو عام نومونه له یاده ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

نهه څلوېښتم لوست

کليوالي ژوند

موخه: د متن لوستل، ليکل ، او د کليوالي ژوند په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- د کليوال په معنا پوهيږئ ؟
- چاته مو ړ کليوال ويلی شو؟
- له کليوالو سره څنګه سلوک په کار دی؟

يوه ورځ ښوونکي له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړه د کليوال په معنا پوهيږئ ؟

بريالي تر ټولو د مخه لاس پورته کړ، ويې ويل: هو، په هغه کلي کې چې مو ږ ژوند کو و، شاوخوا ګاونډيان مو کليوال بلل کيږي. ښوونکي وويل: هو، بچيانو مو ږ ټول په کليوکې او سيږو.شاوخوا ګاونډ يان مو، خپل دي او که پردي، پر مو ږ د ګاونډيتوب يو شان حقونه لري.

څنګه چې خپلې کورنۍ ته د خدمت کولو مسؤليت لرو د غه راز خپلو کليوالو ته هم مسؤل يو چې ور سره مينه ولرو، د هغوی ستونزو ته ځان ورسوو او هغوی سره مرسته وکړو . مو ږ بايد د خپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک و ګڼو، او له هغوی سره په خوشحالۍ ، ورورۍ او نېکمرغۍ ژوند وکړو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دکليوالي ژوند په اړه دې معلومات ورکړي.

دزده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې وکړي.

۲. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

۳. شاوخوا ګاونډيان مو کليوال ____________.

ښوونکي وويل: هو ، بچيانو موږ ټول په کليو کې __________.

موږ بايد دخپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک _________.

له هغوی سره په خوشحالۍ، ورورۍ او نيکمرغۍ ژوند _________.

۴. د لاندې چوکاټ په څير په خپلو کتابچو کې چوکاټ جوړ کړئ او د جمعې کلمې په مفردو کلمو واړوئ!

جمع	مفرد
ګاونډيان	ګاونډی
کلي	
حقونه	
بچيان	

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دکليوالي ژوند په اړه يې پوهه ترلاسه شوه؟
- زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې کولی شي؟
- نيمګړې جملې يې په مناسبو کلموسره ډکې کړلې؟
- د جمع کلمې يې په مفردو کلمو واړولې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچوکې دکليوالی ژوندپه اړه څوجملې وليکي.

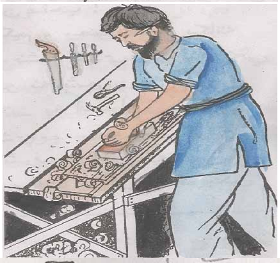
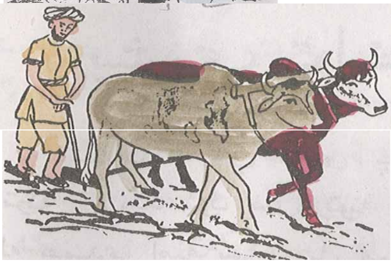

پنځوسم لوست

بشري ټولنه

موخه: د متن لوستل، لیکل په ټولنه کې د ګډې مرستې په ارزښت او ګټو پوهېدل او د بشري ټولنې په اړه د معلوماتو ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې ټولنه څه ته وايي؟
- موږ ولې ډاکټر، ښوونکي، خټګر، ترکاڼ، او داسې نورو ته اړتیا لرو؟

دیوې ټولنې وګړي په یوازې ځان د ژوند ټولې اړتیاوې نه شي پوره کولی، ځکه نو یو د بل مرستې او همکارۍ ته ډېره اړتیا لري. ټول هغه وګړي چې په یوه ځای کې سره ژوند کوي، یوه ټولنه جوړوي، چې د وګړنیزې ټولنې په نوم یادیږي. په وګړنیزه ټولنه کې ټول خلک دښه ژوند کولو له پاره زیار کاږي لکه ښوونکي ، ډاکټران ،انجنیران ، سوداګران ، بزګران، خټګران، ترکاڼ، ګنډونکي او داسې نور په ګډه یو بل ته کار کوي او یو د بل اړتیاوې ور پوره کوي. د مثال په توګه که چېرې خټګر نه وي ترکاڼ کار نه شي کولی. دا دواړه بیا ډاکتر ته اړ دي. همداراز دوی بیا ګنډونکي ته اړ دي. په دې توګه یو د بل اړتیا لیرې کوي. هر څومره چې دیوې ټولنې وګړي یو موټی، یوله بل سره خواخوږي ولري هغومره ټولنه پرمختګ کوي دښه او هوسا ژوند له پاره ورته اسانتیا وي برابر یږي داسې ټولنه بیا په خپله هم په خوشحالۍ او نیکمرغۍ سره ژوند کوي او نور وته یې هم ګټه رسیږي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي.
- په مطلب دې پوره خبرې و کړي او نوې کلمې دې معنا کړي.
- مفردی کلمې دې پر تخته ولیکي او زده کوونکي دې دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې ولیکي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. د هرګروپ زده کوونکي دې دکتاب له مخې متن ولولي.

۲. په خپلو کتابچو کې دې ولیکي چې دا لاندې هر وګړی څه دنده لري؟

خټګر- ډاکټر- بزګر- ښوونکی -ګنډونکی -پولیس - پښ - ترکاڼ

۳. دلاندې پوښتنې سم ځواب په نښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ!

وګړنیزه ټولنه څه ته وایي ؟

هغې ټولنی ته وایې چې خلک یې یو له بل سره راشه درشه ولري.

هغې ټولنی ته وایي چې انسان په یواځې توګه ژوند وکړي.

هغې ټولنی ته وایي چې ټول وګړي په یوه ځای کې ګډ ژوند وکړي.

۴. لغتونه او معنا ګانې

زیـــار ، کوښښ

وګړي ، خلک

هوسا ، آرام

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- زده کوونکي د متن په مطلب باندې پوه شوي او خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو و ګړنیزه ټولنه و پیژنده؟
- زده کوونکود ګډې مرستې دکاراو زیار سره مینه پیداکړه او په ازرښت یې پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې ولیکي او په لنډ وجملوکې دې وکاروي.

ټولنه - وګړي - همکاري - زیار

يو پنځوسم لوست

ضمير

هغه، دوی، زه، موږ، هغوی، دی، هغې

موخه: د متن لوستل، ليکل، دضمير په معنا اومفهوم پوهېدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي ؟
- ويلی شئ چې ضمير څه ډول کلمې ته وايي؟

ضمير: هغې کلمې ته وايي چې د نوم په ځای کارول کيږي لکه هغه ، زه، ما ، تا ، څوک، چا.

توکه

دسپوږمۍ مور سپوږمۍ ووهله او ورته يې وويل، چې ولې دې ګل غوټۍ وو هله. هغه ستا کوچنۍ خورده ته بايد له ځانه کوچني ماشومان و نه و هې . هغې چې ژړل، په ژړه غوني او ازيې ورته وويل چې مورجانې زه خوهم ترتا کمکۍ يم نوته ولې ما وهې .

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- ښوونکی دې دضمیر په اړه معلومات ورکړي .
- ښوونکی دې د ټوکی څخه د ضمیرکلمې پر تخته ولیکي لکه هغه.

د زده کوونکوفعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. د لاندې درکړل شویو ضمیر و نو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ !

هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، څوک، هغې ، چا .

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضمیرونو باندې بشپړې کړئ!

________ څوکی زماده.

________ کتاب لولم.

________ پرون چېرې تللی وې؟

________ خپله کورنۍ دنده خلاصه کړه.

________ چې زموږ په شا وخواکې اوسیږي ، ګاونډي بلل کیږي.

________ دجرګې له پر یکړو څخه سرغړ ونه نه کوي.

________ ته په سپکه ستر ګه مه ګورئ!

ارزونه:

- زده کوونکو ضمیر وپېژانده ؟ اوپه دې پوه شول چې ضمیر دنوم په ځای کارول کیږي.
- دضمیر په اړه جملې جوړولی شي؟
- پورتني ضمیرونه یې په جملوکی و کارولی شول ؟
- ضمیرونه یې په نیمګړو جملوکې سم و کارولی شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضمیرونه په جملو کې وکاروئ!

(زه ، څوک، هیڅوک ، تا ، چا ، هغه، هغې، هغوی.

دوه پنځوسم لوست

صفت

ښه - ښکلی	ښایسته - پاک
خورا - ډېر	خواږه - هوښیار
سپین- شتمن	

موخه: دصفت په معنا پوهېدل، په متن کې یې پېژندل او په جملوکې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتنی چوکاټ کی څه لیکل شوي دي؟
- ستاسوپه نظر صفت څه ډول کلمې ته وایي؟

صفت هغې کلمې ته وایي چې د نوم حالت او څرنګوالی یې له زمانی په پام کی نیولو سره بیان کړي، او څو ډوله دي. عادی صفت ، عالی صفت، اضافی صفت ،نسبتي صفت، اشاري صفت، عددي صفت.

هـیـلـه مـې ده چې ښـه ښـوونـکـی شـمـه
لـوړ وفـکـر ونـو هـڅـوونـکـی شـمـه
هیـلـه مـې ده چې مـاشـو مـان و روزم
دخپـل هــېواد ښکلي زلـمیـان و روزم
داسی زلـمی چې وي پـه پـوهې سمبال
دپـوهـې بـڼ تـه بـلـبـلا ن و روزم
پـتـمـنې نـجـونې مـې د زړه هـیلـې دي
د مـلالـۍ پـه څـېـر انـسـان وروزم
نـږنـده غـواړم ښـه ښـوونـکـی شـمـه
لـوړوفـکـر ونـو هـڅـوونـکـی شـمـه

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دصفت په اړه دې د زده کوونکو دسويې په پام کی نيولو سره لنډ معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي .
- د لوستل شوي شعر څخه دې د (صفت) کلمې په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکی دې په وار سره شعر په لوړ آواز ولولي.

۲. د هر ګروپ زده کوونکي دې په وار سره د صفت کلمه تعريف کړي او بيادې لاندې صفتونه په لنډو جملوکې وکاروي.

(ښه، ښکلی ، ښايسته، پاک، خورا ،ډېر، هوښيار، سپين ، پوه).

لکه ښه زده کوونکی د خپل ښوونکي لارښوونې ته غوږ نيسي.

۳. له چوکاټ څخه مناسبې کلمې و ټاکئ اوبيا يې په کتابچو کې دجملو په تشوځايونو کې وکاروئ.

ښه، ښکلی ، پوهه
پاک ، خورا
ډېر، خواږه
هوښيار ، شين ،

زموږ هېواد _____ ختيکي لري.

زه خپل بدن ____ ساتم.

_____ زده کوونکي خپل وخت خوشې نه تېروي .

په بڼ کې _____ ګلان ډېروي.

هرڅوک چې ډېر درس ووايي _____ ترلاسه کوي.

زموږ ګران هېواد ________ سيندونه لري.

زما .... رنګ خوښېږي.

زما ورور ډېر_______ هلک دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دصفت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- په لوستل شوي شعرکې دصفت کلمې په ګوته کولی شي؟
- دصفت کلمې په جملوکې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې دصفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

ښه ، پاکی ، ښايسته ، ډېر، خواږه ، هوښيار

درې پنځوسم لوست

مبتدا اوخبر

موخه: د متن لوستل ، ليکل، دمبتدا او خبر په هکله معلومات او په جملو کې د مبتدا او خبر پېژندل دي.

پوښتنې:

- مبتدا څه ته وايي؟
- خبر د جملې څه ډول برخه ده؟

مبتدا: مبتدا دجملی هغه برخه ده چې دحکم نسبت ورته شوی وي .
خبر: دجملی هغه برخه ده چې مبتدا ته يې نسبت شوی وي. يا په بله وينا د خبرمفهوم دمبتدا صفت ګرځي.

لاندې مثالو ته وګورئ!

داکتاب د څلورم ټولګي دی.

تجزيه: (داکتاب) مبتدا دی، ځکه د خبرنسبت ورته شوی دی او (څلورم ټولګی) خبر دی، ځکه مبتدا ته يې نسبت شوی دی.

توريالی ولاړ دی.

(توريالی) مبتدا دی ځکه چې (ولاړ والی) چې د خبرمفهوم دی نسبت ورته شوی او (ولاړدی) خبردی.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې داسې نورې جملې چې د مبتدا او خبر څخه جوړې شوې وي. د تختې پرمخ ولیکي او په هغو کې دې مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په ګوته کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې د مبتدا اوخبر تعریفونه په یاد زده کړي او بیا دې د ټولګي په مخ کې نورو زده کوونکو ته ووایي.

۳. لاندې متلونه ولولئ او بیا پکې مبتدا او خبر په ګوته کړئ!

انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)

په یوه ګل نه پسرلی کیږي.

د د رواغو مزل لنډ دی.

خپل عمل دلارې مل.

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي؟
- دوی کولی شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پیدا کړي؟
- په ورکړل شویو متلونو کې یې مبتدا او خبر په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې څو جملې ولیکي او بیا دې مبتدا اوخبر په کې په نښه کړي.

څلور پنځوسم لوست

بې زحمته راحت نشته

موخه: د متن لوستل، لیکل، د زیار او د زحمت په ارزښت او ګټو پوهېدل او په متن کې د صفت کلمې په نښه کول دي.

پوښتنې:

- هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تېروي ژوند به یې څه ډول وي؟
- څوک چې خپل وخت په کارا و زیار سره تېروی کومې ګټې ترلاسه کوي؟

زمور په کلي کې یو ځوان و. کاریې نه کاوه او ورځ به یې په لټۍ تېروله. هر وخت به یې له کلیوالو څخه غلې، دانې او پیسې په پور غوښتلې. په دې توګه به یې له خپلې کورنۍ سره ګوزاره کوله. یوه ورځ هغه دپوردا خیستلو په خاطر هرې خواته ډېر وګرځېد. خوهېچا پور ورنه کړ. له ځان سره یې وویل چې دمحمود پلار خویو شتمن سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. ځوان ورغی خپلې ستونزې یې ورته وویلې. هغه چې دده له بې کارۍ نه خبرو ، ورته یې وویل: یوه خبره درته کوم ، که ویې منې، ځوان هلک ورته وویل: منم یې ، څه را ته وایې؟

سړي ورته وویل: زما پنځه جریبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره. چې حاصل یې وکړ، زیاته برخه به یې تاته درکړم. ځوان د محمود دپلار په خبره ډېر خوښ شو. سم دلاسه یې ورته کولبه و غو ښته او د ځمکې په اړولویې پیل وکړ. وروسته یې په ځمکه کې د غنمو تخم وکرلو. ښه بارانونه وشول، غنمو وده وکړه چې پا خه شول هغه یې وریبل او دمیده کېدو او پاکولو وروسته یې بیاد خپلې برخې د اخیستلو غوښتنه وکړه. دمحمود پلار د ځوان برخه ورکړه او بیایې داسې ورته وویل: دا ځمکه هر وخت کره! ځوان چې دخپل کار او زیار پایله ولیده نو وپوهېده چې رښتیا هم بې زحمته را حت نشته.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي ، بیا دې د بې کارۍ په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې زده کوونکي و هڅوي چې د بې کارۍ د بدې پایلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې د هرګروپ یوتن د ټولګي مخې ته راشي او د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

۲. زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې د صفت کلمې په ګوته کړي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې نیمګړې جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ!

زموږ په کلي کې یو ځوان ___________.

هروخت به یې له کلیوالو څخه غلې، دانې اوپیسې په پور _______________.

یوه ورځ ________ دپور داخیستلوپه خاطر هرې خوا ته ډېر ________.

دمحمود پلار خو یو ________ سړی دی هغه ته به ورشم او پوربه ورڅخه ___________.

یوه خبره درته کوم ، که ویې _____________.

ځوان هلک ورته وویل: منم یې څه را ته __________؟

زماپنځه جریبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره چې حاصل یې وکړ، زیاته برخه به یې تاته ________.

ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر______ شو.

ځوان چې دخپل کار او ______ پایله ولیده ، نو وپوهېدو چې ربنتیا هم بې زحمته راحت ______.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمتن په مطلب پوه شوي؟
- دمتن په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې د صفت کلمې په ګوته کړای شوې؟
- ورکړل شوې نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو ډکې کړی شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې دغه کلمې په جملو کې وکاروي: (کاراو زیار ، بې کاري ، راحت ، پور)

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړی- دوېم – څلورم – اندازه – برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي اوويې لیکي، عدد وپېژني او په جملوکې يې و کارولی شي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عدد څه ډول کلمې ته وايي؟

عدد: هغې کلمې ته وايي چې دیوه شي اندازه او درجه وښيي.

پرون د بریالي پلار د مـوادو د اخیستو لـه پاره بازارتـه تللی و . هغه پنځوس ۵۰ کیلواوړه دبرش ۳۰ کیلووریجې ، لس ۱۰ کیلو غوړي او اوه ۷، کیلو بوره واخیسته. سربیره پردې یې ۴ کتابچې او دوه دانې قلمونه دبریالي له پاره او ۴ کتابچې او دوه قلمونه يې د ملالۍ له پاره هم واخیستل. کله چې هغه کورته راغی لوریې وویل: پلار جانه! د کور سودا خو دې راوړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتابچې هم نه لرم . پلاریې په خنداشو او ویې ویل: لو رجانې د اندېښنې خبره نه ده ما خو کتابچې او خوداني قلمونه هم له ځان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستاا و دو ه قلمونه او څلور کتابچې به ستا د ورور شي. خوراو ورور دواړو دپلار نه کتابچې او قلمونه واخیستل او له هغه څخه یې ډېره مننه وکړه.

ښوونكي ته لار ښوونه:

- ښوونكى دې متن په لوړ آواز ولولي. بيادې دعدد په اړه معلومات وركړي.
- ښوونكى دې دعدد مثالو نه په تخته وليكي لكه:

لس كتابچې ، دوه قلمونه، پنځه گيلاسونه، اوه كيلو بوره ، دېرش كيلو وريجى .
اوبيادې په زده كوونكو عدد په نښه كړي.

د زده كوونكوفعاليتونه:

١. زده كوونكي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. دعدد دمعنا او مفهوم په اړه يو دبل سره خبرې وكړي او بيا دې د هر گروپ يو تن د عدد كلمې تعريف له ياده ووايي او مثال دې پر تخته وليكي.

٢. لاندې جملې دې ولولي او بيا دى په كې عدد په گوته كړي.

زه په څلورم ټولگي كې درس وايم.
هغوى پرون شپږ (٢) دانې قلمونه واخيستل.
محمود دوه ورځې مخكې چېرته ولاړ؟
دغه اته (٨) دانې كتا بونه د هغه دي ؟

٣. لاندې عدد ونه په مناسبو جملوكې وكاروئ.
(٨-٦-٧-٥-٩-)

ارزونه:

- زده كوونكي متن لوستلى شي ؟
- دعدد په معنااو مفهوم پوه شول ؟
- دعدد په اړه نورو ته معلومات وركولى شي ؟
- عدد ونه په مناسبو جملوكى كارولى شي ؟
- په متن كې عدد ونه په گوته كولاى شي.؟

كورنۍ دنده:

لاندې نيمگړې جملې په خپلو كتابچو كې په مناسبو عددونو بشپړې كړئ!

د يو لاس .... گوتې وي.
د انسان .... سترگې وي.
د حيوان .... پښې وي.
د ماښام لمونځ .... ركعته دى.

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا   وطن ته موښکلا
کتاب او قلم   زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما يې ځان   له تانه شم قربان
ته وينه دافغان   ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد   وطنه ته شې ښاد
مونږه سربښندو په تا   اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور يې هم مې ګور   ته پلاريې هم مې مور
ته زړه دآسيا   او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننګ يې دآريا   او تاج يې ديما
ځارېږمه له تا   افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

محمد مُعين مرستيال

درسی کتابونه دپوهني په وزارت پوري اړه لـــري په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع ده. له سر غړونکو سره قانوني چلند کيږي.

کمپوز او ډيزاين:

نصرالدين (ناصر)، رحمت الله غفاري اوحيدالله محمدي

د کتاب د استهلاک دوره (۳) کاله.